

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám.
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, kedd, szeptember 6-án.

245. szám.

Galénus hűtlen.

(p—pp.) Galénus nem ad többé kincseket, a magyar orvosok régi panasza ez. Országunkban nehéz sorsa van az orvosnak. A fővárosban mintegy nyolczszáz orvosdoktor közül alig ötven százaléknak van jövedelme, urí egzisztenciája, a vidéken meg husz krajczár a nappali látogatási díj, harmincz az éjjeli. Az orvosi pálya a humanizmus régi nimbusa alatt nyög és azok közé a pályák közé tartozik, amelyről még nem foszlott le a nimbus. Más literátus pályán levőket küzdő és szenvedő társának ismert meg a tömeg. A politikus már leszállott a piedesztálról, láttuk őt bankigazgatónak, a színész elvegyült a mindenrapi életbe, láttuk, hogy mily keveset tanult s hasonlót kezdünk tapasztalni a professzorokról; a katonatisztról továbbá látni, hogy sok esetben a fizetéséből él az író, a laureátus, ki előfizetést gyűjt, szintén nem új látványosság többé. A szellem lovagjai lassankint szürke munkás-zubhonyban állnak előttünk, a régi eszményi tornaöltözet nincs rajtuk. Mindenki szürke, mindenki gyarapodni akar és ehhez való ruhában jár. Csak az orvoson van még meg a régi fényes tornaköntös: ő a humanizmust szolgálja, ha őt látjuk, nem jut eszünkbe a szürke munkásruha, a kenyér. Ő a huszadik század elején az utolsó idealista. Ilyen a publikum szemében az orvos és ő azt mondja erre a megtiszteltetésre: „Köszönöm szépen, de sűrűsebb szükségleteim is vannak.”

Kezdetben halkán mondták ezt, haldan nem is volt rá szükség. Száz év előtt, mikor ez az ország már teli volt diplomás ügyvédekkel, az orvost még mindig bábnak tanították anatómiára. Nagy-Szombatban, és a vármegyék, doktorok hiányában, sebészmeistereket választottak fizikusoknak. Mátyás király óta, midőn a ferrarai iskolából hoztak orvosokat, egész a XIX-ik század első feléig nem sokat változott a hazai orvoslétszám. Azóta rohamosan szaporodtak orvosaink s ha még mindig kevesen is vannak, egy helyen azért rendesen sokan vannak. Innen a halk sóhajtás, amely idővel erősebbé lett és még sohasem hallatszott olyan hangos akkordnak, mint az országos orvosszövetség közgyűlésén tegnap.

Igazuk van nekik. Az a nimbus, a humanitás aranyköntöse, egészen fölösleges már ma. A humanista is kenyérrel él és nekünk egy csöppet sem visszatekintő, ha az orvos arról panaszodik, hogy tulajdonképen ingyen ad egészséget. Egyik klerikális lapban láttunk a napokban a kassai vértanúkra vonatkozólag egy felhívást: sürgős szükség van tízezer forintra, mert körülbelül annyiba kerül, ha a Vatikán valakit szentté avat! A modern Tetzélek is folyton azt hangoztatják, hogy a pápa a legfőbb erkölcsi elvnek, a vallásnak legelőkelőbb földi képviselője, csak úgy szolgálhat kellőképen az Urnak, ha anyagilag is független: fülünk ennél fogva már az oltár szolgálótól is megszokta a nervus rerum gerendarumnak hangoztatását. Micsoda

erőszakoskodás volna hát az orvos szájából venni ki azt a szót, hogy kenyér? Egy éretlen álláspont ez és az orvosoknak igazuk van, kétségtelen. Ők nem akarnak többé a régi fényes és misztikus ruhában járni. Diplomás urak akarnak lenni, akik nem a rejtelmességgel akarnak imponálni, sem a tudomány végtelenségével, mert az bizony erősen véges; hanem imponálni akarnak a judiciummal és a lelkiismeretességgel, ami egy modern orvosnak a réginél még fényesebb ékessége, más egyéb nem is lévén hamarosan kéznél. De ez elég. Ez még mindig igen szépen megfér a humanizmussal.

Csak hogy ebben az irányban tudva-levőleg még semmi sem történt. Az orvosok nem mernek vidékre menni, mert a törvényhozás még akkora minimumot sem biztosít a körorvosnak, amennyi egy vármegyei írnok fizetése. Az orvosok ennél fogva Budapesten torlódnak össze, itt sanyaru viszonyok közt élnek s az orvosprofesszorok is némileg elősegítik ezt az állapotot, mert ahelyett, hogy hivatásuk szerint tisztán a tanításnak és buvárkodásnak és legfőleg még a konziliumoknak élnek, maguk is rengeteg magánpraxist folytatnak, nem úgy, mint a bécsi Neusser, vagy a néhai Szilágyi Etele Kolozsváron. És mindezen sem a honoráriumok törvényes emelésével, sem a hatósági orvosi állások szaporításával, sem új közegészségügyi szervezettel nem segít az állam. Galénus hűtlenségét tegnap méltán emlegették, a közvélemény

Az öreg parlament.

Hogy miért mondom öregnek? Mondhatnám azért is, mert az ember már akkor sem vesz rajta változást észre, ha hónapok után látja megint újra. Már nem is öregszik, olyan öreg. De most más okom van rá. Ahogy a mai ülést meghallgattam, úgy rémlett, hogy megint ott vagyok az öregapám gyémántlakodalmán. Az is keveset öregedett az aranylakodalmától. A szép fehér hajával eljátszott egy csomó unokája és dédunokája, de neki már kicsi volt az öröme és kicsi a bánata. Semmivel se tördölt sokat és legszívesebben hallgatott. Az asszonya éppen olyan volt, legfőleg fiatalabb lehetett néhány esztendővel, de abban a korban nem lehet azt már szemmel észrevenni. S én úgy elképzeltem, hogy vajon mit csinál ez a két nagyon öreg ember, ha nincsen ott a sok gyermek, unoka és dédunoka?

A kicsinyek elhunhatták a gyémántlakodalmat s én magamra maradtam a nagyon öreg emberrel. Gondoltam, most megfogom. Hadd mondja el maga, hogy mivel mulatja magát ilyen öreg alkonyidőben férj és feleség. S megkérdeztem:

— Ugyan, nagyapó, miről is beszélgetnek anyóval, ha egyedül vannak?

— Miről? — húzta a szót az öreg.
— Örökkön csak nem hallgatnak?
Rázta a fejét és úgy intett a kezével, mintha nagyon messzi járnék az igazságtól.
— Dehogyan hallgatunk. Tudod, fiam, ez a te nagyanyád nagyon furcsa egy asszony. Ha leteszi a kulcsot ide az almáriomra, csak el kell fordulnia s már nem emlékszik, hogy hova is tette. De amikor egyedül maradtunk, szememre vet olyan dolgokat, amiket — hatvan esztendővel ezelőtt követtem el.

... Hát azért mondom én öregnek a parlamentet. Csak tegnap is a kiegyezés sok hajáról volt még szó (majdnem azt mondtam, hogy a gazdasági kulcsokat tették le az almáriomra), ma meg a parlament meg is feledkezett az egészről. Ebben a bizalmas együttlét első pillanatában eszébe jutottak olyan dolgok, amiket hatvan esztendő előtt vagy legalább is nagyon régen követtem el. Ha ugyan egyáltalán elkövettek. A kulcsra nem emlékezett a parlament, hanem szaporával hányt fel, hogy Berzeviczy Albert a királyi kézirat felolvasása után nem adta meg a szót Polónyi Géának és maga a királyi kézirat más dátumot tűzött a törvényhozásnak, mint az autonóm parlament. Pedig milyen ré-

gen volt az! Mikor az országgyűlés pihe-nőre ment.

Hiszen igaz, a parlamenthez nem igen illenek, hogy a Mirabeau filozófiája szerint rendezkedjék be és sohase akarja huszonnégy óráig magával czipelni az elszenvedett sértések emlékét. Akármilyen elmés dolog ötletnek, hogy az ember okosabbat is művelhet, mint hogy éppen kellemetlen emlékekkel rakja tele magát, a parlament nagyon is kedves játékszer volna, ha másnap már nem akarna emlékezni, hogy tegnap mi hozantotta fel. Csak emlékezzék. De valami kis rendszer még sem ártana. S amikor az országnak is van némi csekély panasza, de annak túrtörtetni kell magát szerdáig (mert csak akkor lesz interpellációs nap) — a Polónyi egyéni keserve is türelmesebb lehetett volna. Ha másért nem, az első impresszió okaért. Mert nem kicsi dolog az. Aki hónapokon keresztül gyúrta az öklét és fenyegetőzött az első találkozás idejére, azt megfigyelik a találkozás percében. Hallgasson inkább, mert az is lehet félelmes, de ha csak trécselni tud, az egész harcziás illúziót elröppenti.

S ha nem mutatkozik véletlenül a folyosón Széll Kálmán, az ördög-hitt volna egyáltalán a harcziás kedvben. De a békeágyai

mindenben méltán rokonszenvezhetik az orvosok panaszaiival és kívánságaival.

Kivéve a strike-ot. Azzal egy előkelő orvosprofesszor fenyegetőzött és bizonyos, hogy neki legkönnyebb volt ezt megtenni, mert egy szegény gyakorló orvosnak, aki strike-kal fenyegetőznék, alighanem sokat szenvedne a praxisa. Egy híres orvostanárnak azonban nem sokat jelent az ilyen apró kalamitás, a professzor urtól tehát nem volt valami nagy, kárhóztatni való vakmerőség, hogy megpendítette a strike eszméjét. A hypochondereket azonban megijesztette, az bizonyos. És azonkívül mintha a promóció alkalmával szokásos doktori eskütől is egy pillanatra eltévedt volna, kétségkívül csak tévedésből. Különböző egyáltalában senki sem hisz komolyan ebben a strike-ban, maga a professzor is bizonyosan csak egy ötlettel akart kedveskedni és ez rossz néven nem vehető. Az orvosi pálya humoros motívumokban ugysis oly szegény, hát a kedvező alkalmat miért ne ragadná meg egy jól szituált tanár?! Tegyük is le ezt a strike-tervet a tréfás hetilapok megfelelő rovatába.

Sokkal komolyabb dolog az, hogy Galénus hűtlen és a közmondásos kincsek helyett még pecsenyét sem nyújt. Egy egész művelt középosztály szenved ezalatt, de Justinianus azért nem segít a dolgon. Az egészség fogy, az orvos elkedvetlenedik, az epidemiák halhatatlannak, ő ezzel nem törődik. Ül a curulusi széken és az abstrakciókról ragyogó törvényeket alkot.

POLITIKAI HIREK.

Berzeviczy lemondása. A képviselőház holnapi ülésének elején a Ház elnöke egy levelet fog felolvasni, amelyet Berzeviczy Albert, a képviselőház alelnöke irt s a melyben alelnöki tisztségéről való lemondását jelenti be. Berzeviczy Albert lemondó szándékát már ma

este bejelentette úgy a kormányelnöknek, mint a képviselőház elnökének s minden marasztalás daczára ragaszkodott ehhez a szándékához. A lemondás okát más helyütt, a képviselőház mai üléséről szóló tudósításukban ösmertetjük. Ott olvasható a Ház elnökének egy többszörös provokálásra mondott futó megjegyzése, amelyről Berzeviczy Albertnek az a véleménye, hogy ez a megjegyzés az ő minapi eljárásának desavouálása. A szabadelvű párt tagjai nem látnak egyenes desavouálást Szilágyi Dezsőnek bizonyára minden melléggondolat nélkül mondott megjegyzésében, s többen azon fáradoztak ma, hogy Berzeviczy Albertet lebeszéljék lemondási szándékáról. Minthogy ez nem sikerült, a kitünő parlamenti férfit újra meg fogják választani alelnökké. Ebből az elhatározásból is látható, hogy a szabadelvű párt komoly gondolkozásu politikusaitól távol áll az a hit, mintha Szilágyi Dezső helyteleníteni akarta volna Berzeviczy eljárását, mert hisz ebben az esetben Berzeviczynek újabb megválasztása Szilágyi Dezső nyilatkozatának helytelenítése volna a szabadelvű párt részéről, amire pedig senki se gondol az egész pártban. Berzeviczynek újra való megválasztása a végleges befejezése lesz annak az erőszakolt konfliktusnak, mely a Ház ülészakának minapi berekesztése után támadt.

Interpelláció a czár manifesztumáról. A képviselőház szerdai ülésében Visontai Soma meg fogja interpellálni a miniszterelnököt az iránt, hogy milyen állást foglal el a kormány az orosz czár békeakciójával szemben?

Póthitel a honvédiskola építkezésénél. A képviselőház pénzügyi bizottsága szeptember 7-én délelőtt tizenegy órakor a képviselőházban, szokott helyiségben ülést tart, melynek tárgya a felállítandó honvéd főreáliskola és két hadapródiskola céljaira szolgáló építkezések költségeinek fedezésére szükséges póthitelről szóló 447. számú honvédelmi miniszteri törvényjavaslat.

A katolikus autonómia. A katolikus autonómiát előkészítő kongresszus kiküldött kilenczes bizottsága szeptember 12-én déltán négy órakor a főrendiház bizottsági termében ülést tart, Szapáry Gyula gróf elnöklése alatt.

A politikai helyzet.

A képviselőháznak mai bevezető ülésével kezdődött a parlament őszi campagneja, mely tekintettel az elintézendő fontos kérdések nagy számára, valamint az ellenzéknek már is mutatkozó harczi hangulatára, elég mozgalmasnak mutatkozik.

A kormány és a szabadelvű párt minden eshetőséggel szemben kész. Az ő hangulata a frissesség és defenziva szempontjából egy csöppet sem marad az ellenzék hangulata mögött. A pártnak mai konferenciája erre sok bizonyosságot szolgáltatott.

A párt körében ma sok tekintetben élénk kommentálás tárgya volt Szilágyi Dezsőnek, a képviselőház elnökének az elnöki székéből tett rövid kijelentése, mely szerint ő a Berzeviczy-Polónyi-ügyben nem tart semmiféle nyilatkozatot a maga részéről szükségesnek, mert az ő álláspontja ebben a kérdésben — mint precedens — amugy is eléggé ismeretes. A párt értekezletén egyébiránt ő is megjelent, de csak közömbös dolgokról beszélgetett. Ugy látszik azonban alig helyezt sulyt a Házban mondott futólagos megjegyzésére, mert minden politikai kérdésről élénken beszélgetett barátaival, csak épen erről nem nyilatkozott.

Magában a szabadelvű párt konferenciájában a miniszterelnök ma, minden ellenkező híresztelés daczára, nyilatkozott a kiegyezésről.

Nyilatkozatának három igen érdekes mozzanata volt.

Az első az volt, hogy elismerte, hogy a lejárt nyári vakáció alatt tényleg volt egy pillanat, amikor a kiegyezés letárgyalásának lehetősége kérdésesnek látszott. Ez a momentum most azonban elvesztette agályos voltát, mert az osztrák Reichsrath egybehivatott és a magyar kormánynak van oka remélni, hogy az osztrák parlament ezuttal nem fog munkakeptelennek bizonyulni.

Nyilatkozatának legfontosabb része azonban az, melyben kijelentette, hogy az 1898. I. törvényezikben előirt önálló berendezkedés

nem mutatkozik ok nélkül a szemhatáron. A háboru bizonyos.

Az első ülés azonban semmit sem árult el belőle.

Pedig elég jól indult. Mikor Bánffy Dezső a terembe jött, a szabadelvű párt úgy tett, mintha esztendőök óta nem látta volna és lelkesen, sokáig éljenezte.

Azt mondta egyik korifeus:

— Nem jelent ez semmit, de a szélsőbalt boszantja!

Mikor pedig Szilágyi Dezső két perczel később megnyitotta az ülést és szokás szerint üdvözölte a képviselőket, akkor meg a szélsőbal érzett hirtelen felbuzdulást és ő is másodperczeleg éljenezte az elnököt.

Ezt meg egy szélsőbal korifeus magyarázta:

— Semmit sem jelent, de a szabadelvűpártot boszantja.

Lövöldöztek tehát egymásra éljenezésekkel, ami nem veszedelmes, de hangulatot csinál. Ámbar örök rejtély maradhat, hogy miért boszantaná a szabadelvű pártot, ha a szélsőbal Szilágyit éljenz. Talán a tendencia miatt? Nagy Mihály azt hiszi. De nyugodjék meg Nagy Mihály: ha a szélsőbal a jövő emberét gondolja szembeállítani a jelen emberével, még mindig elég vigasztaló, hogy azt az embert a szabadelvű-pártból kell kikölcso-

nöznie, mert amoda a balmezők még a jövő számára sem teremnek férfiakat.

Nagy Mihály (sokan vannak e néven) mégis boszankodott. A hangulat tehát meg lett volna. De aztán? A félelmes háborúnak, vagy a félelmes hallgatásnak kellett volna jönnie. Valaminek, ami imponáljon. A helyett pedig kiállott Polónyi az ő kicsike panaszával, amit úgy kellett vattával melengetni, mint a héthónapra jött csecsemőt, hogy életképes maradjon. Elpanaszolta, mintha a szünet alatt még nem panaszolta volna eleget, hogy Berzeviczy júliusban megvonta tőle a szót, pedig már akkor meg szeretne volna kérdezni, hogy mivel tudja a miniszterelnök igazolni azt a bizonyos dátum-eltérést a Ház határozata és a királyi leirat közt:

Az öreg parlament egyszeribe emlékezett a régi gravamenre.

— Kérlek, Lakatos!

Sorra hangzott a jegyző felé az öregek jelentkezése. Az első ülésben már mind megfeledkezett a kulcsról, de nagy kedvteliséssel emlékezett arra, ami régen történt.

És vitatkoztak a jó öregek majdnem két órahosszat. Pedig a gravamen felét Bánffy Dezső nyomban kiháshitotta, amikor egyenesen megvallotta, hogy az elnapolás körül bizony egy kis tévedés történt. Meg is menekült onnyira. De Berzeviczy nem akart a tévedésig

megalázkodni. Megkoczkáztatta ugyan, hogy az ő egyéni gyöngeségeiről is beszéljen, a csálhatatlanságot sem követelte magának, de azontul nem ment. Sőt az igazát is próbálta vitatni. S csak természetes, hogy annál jobban estek neki. Még Szalay Károly is nekiszegzett egy citátumot és a Szilágyi Dezső husz évvel ezelőtt mondott beszédéből olvasta rá, hogy a királyi leirat felolvasása után is szabad beszélni.

— Elnöki lecke az alelnöknek! — sivitott egy obstrukciós hang.

S már meg volt a lecke, de a szélsőbal egyszerre kedvet kapott, hogy Szilágyi Dezső nemcsak a citátumból, hanem az elnöki székéből is nyilatkozzék.

— Halljuk Szilágyit! — kezdte kiabálni

Az elnök pedig úgy tett, mint aki nem igen hajlandó a felszólításnak engedni. Nagyon szigoruan csöngtetett a zajongókra, de ugyanakkor csak úgy melesleg kiszólt:

— Hiszen az én véleményemet csak az imént olvasták fel önöknek...

— Ahá! Éljen! — ujongott a szélsőbal, és tapsolt, mintha már az önálló vámterületet vívta volna ki.

Pedig mindössze az történt, hogy Berzeviczy egy kicsit a szemérmes és röstelte bevallani, hogy az elnöki székben is lehet té-

nem ir elő parancsolóan oly különválást, mely politikai és gazdasági érdekeinknek meg nem felel.

A kérdés részleteiről ezuttal sem nyilatkozott a miniszterelnök, de egyet már ma is határozottan kijelentett s ez az, hogy a kormányt semmiféle meglepetés nem fogja érthetni.

A párt teljes mértékben a magáévá tette ezeket a nyilatkozatokat és Hegedüs Sándor lelkes szavakban fejezte ki a párt elismerését a miniszterelnöknek és a kormánynak az alkotmány biztosítása körül kifejtett tevékenységéért.

A miniszterelnök nyilatkozatának hirt még az est folyamán elterjedt az ellenzéki pártok körében is, ahol nagyon élénken megvitaták azokat. A függetlenségi párt körében annak bevallását látják benne, hogy a miniszterelnök mindenáron a gazdasági közösséget a jövőben is fenn akarja tartani és ezért a legérelmesebb harcra készülnek ellene.

A függetlenségi és 48-as párt egyébként szintén értekezletet tartott ma este, amelyben azonban csak tudomásul vette a pénteki konferencia határozati javaslatát és interpelláció szövegét. Eötvös határozati javaslata egy bizalmatlansági nyilatkozatban domborodik ki. Kossuth interpellációja pedig így hangzik:

1. Milyen szándékai vannak a kormánynak arra az esetre, ha a bécsi birodalmi gyűlés határozatképtelenné bizonyulna?

2. Milyen elvek alapján szándékozik a kormány az 1898. I. törvényzikk 3. szakaszának eleget tenni?

3. Mikor szándékozik az 1867. XII. törvényzikk 68. szakasza alapján leendő állandó szabályozás iránt a magyar országgyűlés elé az 1898. I. törvényzikk 3. szakaszának értelmében javaslatokat terjeszteni?

Részletes tudósításaink a helyzetről egyébként a következők:

(A szabadelvű párt értekezlete.)

Az országgyűlési szabadelvűpárt Podmaniczky Frigyes báró elnöklése alatt ma este értekezletet tartott. Az értekezleten a párt Budapesten időző tagjai csak nem mind megjelentek. A miniszter-

vedni. Ha ő legyőzi a szemérmét, a szélsőbal nem győzi le őt. S ha Bánffy véletlenül előtte nyilatkozott volna, hogy láthassa, milyen könnyű a tévedést megvallani még a miniszterelnöki székből is: akkor talán az egész csatapaté elmarad s az öreg parlament nem rágódik olyan sokáig egy vékonyka kis panaszon.

Különben talán jobb is volt így.

Azt mondta valaki az ülés után:

— A mai üléstől megint tanultam valamit. Berzeviczy csak félbeszédet mer mondani, mert a másik felét a jövőre tartogatja. Szilágyi Dezső is csak félbeszédet mond, mert a másik felét már elmondta a múltban s most csak cizálja. De Bánffy Dezsőt nem teszi félénkbe a jövő és nem köti a múlt: elmondhatja az egész beszédét. Így menekült ki ma is a csávából.

S az bizonyos, hogy az öreg parlament, amikor még a folyosón is locongott, szapult Berzeviczyt és szapult Szilágyit is. Preczenseket és egyéb régi dolgokat hánytorgatott fel. De Bánffyról és a kiegyezésről megfellebbezett.

Ahogy nagyapó mondta:

— Nagyon furcsa asszony... A kulcsról megfellebbezik, de szememre vet olyan dolgokat, amiket hatvan esztendővel ezelőtt követtem el...

K. E.

terek közül a miniszterelnökön kívül csak Erdély, Darányi és Perczel jelentek meg. Az értekezleten az elnök üdvözlővén a párt tagjait, meleg hangon emlékezett meg Bethlen Andráss gróf elhunytáról s bejelentette, hogy a párt nevében az elhunyt özvegyéhez részvétáviratot intézett s a ravatára koszorút tétetett. Az értekezlet általános helyesléssel vette tudomásul az elnök intézkedéseit s elhatározta Bethlen Andráss gróf emlékének jegyzőkönyvben való megörökítését.

A munkarend.

Ezután általános érdeklődés mellett szót emelt Bánffy Dezső báró miniszterelnök. (Hosszantartó lelkes éljenzés.) Mindenekelőtt a munkarend iránt óhajtja tájékoztatni az értekezlet tagjait. A pénzügyminiszter a Ház pénteki ülésén benyújtja a jövő évi állami költségvetést, szombatra napirendre óhajtja tüzetni a kormány a kérvényeket. Holnap egy pár kisebb törvényjavaslatot fog a kormány benyújtani, amelyek a honvédelmi miniszter póthitel-törvényjavaslatával egyetemben a jövő hét első napjaiban lennének elintézendők. Ezután nem lenne érdemes ülés addig, a míg a pénzügyi bizottság el nem készül a költségvetés tárgyalásával s be nem nyújtja arra vonatkozó jelentését. (Helyeslés.)

A kiegyezés.

A miniszterelnök ezek kapcsán nyilatkozni óhajt arról is, amit a sajtó — nézete szerint jogosulatlanul — kiegyezési válságnak nevezett s a nyár folyamán mint ilyet tárgyalt. Mire volt szó? Arról, vajjon fogantathatók-e a Háznak annak idején bejelentett munkaprogramm és eljárási módzatok. Nem állítja, hogy nem volt egy pillanat, amidőn az az esély fenyegetett, hogy ez a munkaprogramm nem lesz megtartható. Ugy állott a dolog, hogy az osztrák parlamenti viszonyok esetleg lehetetlenné teszik, hogy az osztrák birodalmi tanácsban a kiegyezési előterjesztések tárgyalás alá vétessenek. Ma azonban a kormány azon a nézeten van, hogy e tekintetben — legalább egyelőre — aggályra nincs ok. A birodalmi tanács egybehivatott s ezzel helyre van állítva az előterjesztések tárgyalásának a lehetősége. Nemcsak a kormánynak, de a pártnak is kezdettől fogva az volt a nézete, hogy a gazdasági viszonyok Magyarország és Ausztria közt ne bontassanak meg. Ma még határozottabban mondhatja szót, hogy az ország nagy közvéleményének ez az óhajtása. (Általános helyeslés.) Aki figyelemmel kísért a vámenquete tanácskozásait, aki hallotta, hogy még ellenzéki részről sem akarják a gazdasági közösség elbontását, az természetesen fogja találni, hogy a kormány oda igyekezett hatni, hogy biztosítsák fenttartásának a lehetősége. Ha ez irányban érvényesítheti álláspontját, ha biztosíthatja ily módon az ország nagy gazdasági érdekeit, ezzel csak kötelességét teljesítette. A kormányt jövőre sem vezérelheti egyéb, mert az ország érdeke ennek az iránynak követését parancsolja s törvényeink is ezt az utat jelölik meg. A kormány reméli, hogy az osztrák parlament nem fog munkaképtelenné bizonyulni. Am tegyük fel, hogy ez a reménye nem valósul meg. Ez esetben az 1867. XII. törvényzikk 68. szakaszában és az 1898. I. törvényzikk 3. szakaszában le vannak fektetve azok az elvek, meg van jelölve az az irány, amelyet az önálló rendezkedésben követnünk kell, amiből azonban nem következik oly különválás, amelyet sem politikai, sem gazdasági érdekeink nem tanácsolnak. A részletekre nézve most még természetesen

nem nyilatkozhatik. Abban a reményben van, hogy parlamenti uton rendezhetjük viszonyainkat. Ez a remény még előttünk lévén, nem tartaná lehetőnek és megengedettnek oly viszonyok festését, amelyek csak a végső kényszerűség esetében állhatnak elő. Biztosíthat azonban mindenkit arról, hogy a kormány meglepetéseknek nem lesz kitéve s hogy az ország gazdasági érdekeinek teljes biztosítása mellett a törvények által megszabott utról nem fog letérni. (Általános élénk helyeslés.) Annaidején módjában lesz a kormánynak e tekintetben is tüzetesen nyilatkozni. Az elmondottakban most csak előzetes tájékoztatást kívánt nyújtani. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Az elismerés.

Hegedüs Sándor: Ama bölcs tapintattól áthatott programmszerű nyilatkozat után, melyet az imént hallottunk a miniszterelnök úrtól; azt hiszi, helyén van és nem veszik szerénytelenségnek, ha a párt részéről is egy pár szóval visszhangot ad. Mert azt a meggyőződést merítette a kormányelnök beszédéből, hogy a kormány áthatóan felölelte magatartásában az ország közgazdasági és közjogi érdekeit és sem azokat kockáztatná, sem ezeket törvénytársnak ki nem teszi (Élénk helyeslés.) hanem a lehető kockázat kikerülésével és minden eshetőség tekintetbe vételével, azokat érvényesíti, sőt egy a pragmatica sanctióból, mint az 1867-iki törvényből folyólag, tekintettel van arra is, hogy Ausztriában is fentartassék az alkotmányosság, sőt a parlamentarizmus is, úgy, hogy a kormány magatartása odakünn azt a meggyőződést kell, hogy keltsé és megszilárdítsa, hogy Magyarország nem csak saját alkotmányát védi meg, de Ausztria alkotmányának fentartása és érvényesítése is, amennyiben teheti, egész súlyával hat; a monarchia nagy érdekeit pedig mindig szem előtt tartja és minthogy ezt a kormány az ország érdekében és közgazdasági, alkotmányjogi követelményeinek szemmel tartásával teszi, azt hiszi szót, hogy teljes mértékben megérdemli a párt bizalmát és odaadó támogatását. (Hosszantartó élénk helyeslés.) Legyen meggyőződve arról, hogy amidőn a párt álláspontjának és meggyőződésének hű kifejezője, egyoldalú felfogás és szenvedély által ez a párt sem fogja magát félrevezettetni, hanem annak odaadó támogatására a kormánynak ez a programja feltétlenül számíthat. (Általános helyeslés.) Maradjon meg, álljon meg szilárdan a kormány e program mellett, a párt bizton követni, támogatni fogja. (Hosszantartó, általános éljenzés.)

Az elnök kijelenti, hogy az értekezlet egyértelműleg csatlakozik a Hegedüs Sándor által kifejtettekhez s „Éljen Bánffy miniszterelnök” felkiáltással, amely az értekezlet összes tagjainál lelkes visszhangra talált, berekesztette az értekezletet.

(A függetlenségiek értekezlete.)

A függetlenségi és 48-as párt ma este Kossuth Ferenc elnöklése alatt igen jól látogatott ülést tartott. A pártot szinte felvillanyozta Szilágyi mai nyilatkozata, melyből azt olvasták ki, hogy Bánffy és Szilágyi között nagy a szakadás.

A konferencia során Eötvös Károly előterjesztette azt az indítványát, melyet a legközelebbi pártértekezlet megbízásából a holnapi ülésen elő fog terjeszteni, mely szerint a Ház utasítsa a kormányt az önálló vámterület s ezzel kapcsolatos gazdasági kérdések előkészítéséhez szükséges javaslatok azonnali előkészítésére. Eötvös benyújtandó javaslatának indokolását a párt magáévá tette. Ezek szerint a párt a kormány iránt, mert az önálló vámterület s erre vonatkozó törvényjavaslatok benyújtása körül czélzatosan késedelmeskedik, bizalmatlanságot szavaz.

Végül Kossuth Ferenc ismertette a szintén a párt megbízásából benyújtandó interpellációjának indokolását, melyet a szünet alatt történt események (ischli, bécsi tárgyalások) ügyében fog képviselőházhoz benyújtani. Az interpelláció szövegét fentebb ismertettük.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A vakáció megszűnt, kezdődik a munka. Haragusznak is érte a honatvák, kormánypartiak és ellenzékiek egyaránt. Bessenyei Ferencz például még ma is híveket toborzott ahhoz, hogy meg kellene obstructálni a — vakációt, úgy, hogy sohase legyen vége. De nagyon keveset talált, mert elvégre mégis csak beletörődtek az érdeemes honatvák abba, hogy mátol kezdve a Sándor-utczai üvegterő alatt izzadjanak.

A tisztelt Ház ma roppantul éljenző hangulatban volt. A kormánypart igazán melegséggel üdvözölte Bánffy Dezső bárót, aki egyike volt a legkorábban érkezőknek, az ellenzék pedig, kiki a maga pártérzelmei szerint, hol Apponyit, hol Kossuthot éltette, sőt egyesek még Molnár apátot is éltették.

A folyosó órájának kis mutatója már rég elhagyta a XII-est, amikor megfekt a terem.

Csak most látszott, mennyire megtelt a tisztelt Ház! Kevés üres hely maradt a padokban, hátran el lehet mondani, hogy az egész Ház jelen volt a mai debutnál.

Az ülés maga elég érdekes volt. Az elején bőven kijutott az éljenzésből Bánffynak is, Szilágyinak is. Az utóbbin csakugyan meglátászik, hogy a vakációt alaposan felhasználta üdülésre.

— Üdvözlöm a képviselő urakat a szünidő után — így vezeti be az új munkát és a szívós köszöntésért lelkesen megéljenzik. Az elmaradhatatlan Perczel Béni felolvas egy csomó át- és leiratot, ezután szóba kerül az a sokat vitatott királyi kézirat, melyben Polónyi Géza sérelmet lát.

Polónyi csakugyan elmondja a maga gravamenjeit. Iparkodott tárgyilagos lenni, de azért mégis csak megcsipkedte Berzeviczy Albertet, aki nem hagyta magát. Erélyesen tiltakozott az ellen, hogy őt valamiféle pártzempont vezérelte volna ismeretes ténykedésénél — csupán egyéni nézetének megfelelően járt el épen azért, mert a kérdésben ellentétes vélemények uralkodnak és így az elnöki szék tekintélyével kellett döntenie.

Ezzel a nagy közjogi sérelem egyik fele agyon volt ütve, a másik felét még nyomban agyonütötte Bánffy Dezső báró, amikor kijelentette, hogy a királyi kézirat és az elnök határozata között csak azért van különbség, mert egy félreértés következtében a Ház elnöke nem értesült idejekorán egy minisztertanácsi határozatról.

A háborgó kedélyek egyszerre nagyon megnyugodtak. A gravameneknek legzsebb érvei elveszték. Horánszky Nándor ezért hamarosan el is ejtette a dolgot. Csak egy ügyes metaforát mondott el. Úgy vélekedett, hogy felszólalásnak még a királyi kézirat felolvasása után is van helye, mert némajátékkal nem lehet még királyi kéziratok felett sem határozni. Az eszme tetszett. Megéljenzették érte.

Következett Győry Elek, aki meglegedett volna azzal, ha Berzeviczy is belátta volna tévedését, ép úgy mint a miniszterelnök, akkor mindenki meg volna nyugtatva, de Berzeviczy nem akarta belátni tévedését!

A kormánypart részéről Pulszky Ágost mondotta el véleményét a kérdésről. Ő nem elégedett meg a polemiával, hanem csipkedett.

— Önök nem nagy emberek és most nem élünk rendkívüli időkben, mondotta, tehát ne hivatkozzanak oly precedensekre, melyek nagy férfiakra és rendkívüli időkre vonatkoznak.

Az ellenzék egy kicsit felherzenkedett erre a vágásra, mely után már csak Molnár János és Szalay Károly szóltak nagy türelmetlenség között a már elcsépelett témához. Az elnök már be akarta zárni a vitát minden megjegyzés nélkül, amikor Polónyi felkiáltott: — Halljuk az elnököt, mit szól a dologhoz.

És Szilágyi, az ő szokott mosolyával az ajkán, így szólt:

— Részemről semmiféle nyilatkozat szükségére nem forog fenn, annál kevésbé, mert önök úgy is jól ismerik véleményemet, hiszen hivatkoztak rá!

Lett erre éljenzés, taps, tetszés a haloldalon. Szilágyi az ellenzéknek adott igazat. Ezért csak meg kell juttatni Szilágyit, aki pedig

nem tett egyebet, mint hogy, mint mindig, consequens maradt önmagához.

A kormányparton ezért nem is kellett az elnök nyilatkozata semmiféle meglepetést és azért, mikor az ellenzék az ülés végén ismét nagy ovációkban részesítette az elnököt, a kormánypart is szívesen hozzájárult ehhez a szívélyes tüntetéshez.

Délután a főrendiház tartott rövid ülést, melyben bizonyos ünnepiességgel beiktatták az új elnököt Károlyi Tibor grófot és az új alelnököt Daruváry Alajost.

I.

(A képviselőház ülése.)

Elnök: Szilágyi Dezső fél egy órákor megnyitja az ülést.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Perczel Dezső és Erdély Sándor.

Az elnök bejelenti a miniszterelnök leiratát, mely szerint a király elrendeli, hogy a képviselőháznak Lipót főherczeg elhalálása alkalmából kifejezett részvéteért, valamint ő felsége születése napja alkalmából a képviselőház részéről kifejezett üdv- és szerencséhívánatokért királyi köszönetét nyilvánítsa.

A sérelem.

Az elnök felolvastatja ezután ő felségének leiratát, melylyel az országgyűlés június 28-án elnapoltatott és mára ismét egybehivatott. Ennek felolvasása után

Polónyi Géza a leirattal kapcsolatban egy kötelességet kell lerónia, amely abban áll, hogy egy, a Ház jogain esett csorbát a Háznak bejelentsen.

A Ház tagjainak legfőbb joga a szólásszabadság, s ez sértetett meg, amikor június 28-án, az ülést vezető Berzeviczy Albert alelnök a szőlőnek nem engedte meg, hogy a Ház üléseit elnapoló királyi leirathoz hozzájáruljon. Nem akar az eljárásról hírlapot mondani, nem nyújthat be indítványt, de utal arra, hogy a Ház üléseit elnapoló királyi leirat felolvasása után a Ház tagjainak a szólási jogot mindenkor megadták. Veszélyes precedens rejlenék abban, ha általánosságban megvonnák a képviselőktől azt a jogot, hogy királyi leiratok felolvasása után szóljanak.

A leirattal kapcsolatban utalt arra, hogy a Ház szuverén jogánál fogva üléseit szeptember 6-ikáig elnapolta. Egy e határozatnál később kelt királyi leirat az üléseket 5-ikéig naponta el Micsoda fontos oka volt a miniszterelnöknek arra, hogy előbb a Ház határozatához hozzájáruljon, ezután egy másképen intézkedő királyi leiratot eszközöljön ki? Tiszteletlenségnek tartja a Ház iránt, hogy a Ház tagjainak határozatait nem respektálta.

A védekezés.

Berzeviczy Albert: Tisztelt Ház!

Montaller Lajos: Halljuk a vádlottat!

Berzeviczy Albert: A házszabályok 154. és 163. szakaszai alapján kérek szót, vagyis egyrészt személyes megtámadtatás czimén is, másrészt azon az alapon, hogy a naprend előtt felvetett kérdésre nézve a házszabályok értelmében nyilatkozat adható. Azt hiszem, a nyilatkozatadásnak minden esetre helye van akkor, amikor a Háznak határozata ezt szükségessé teszi.

Az az eljárás, melyet az elnökség a június 28-iki ülésben követett, azt hiszem, talán nem szükséges külön állítanom és bizonyítom, minden személyes el nélkül és minden politikai sugalmazástól menten, az én elvi felfogásom következménye volt. (Helyeslés jobbfelől.) Ezen elvi felfogás oda irányult, hogy ő felségének teljesen alkotmányos hatáskörben létrejött, az országgyűlést elnapoló vagy annak ülésszakát berekesztő királyi leiratnak, ép úgy mint az országgyűlést bezáró trónbeszédnek elhangzása után a Háznak minden nemű funkciói szükségkép véget érnek, onnélfogva azontúl sem határozat többé nem hozható, sem érdemleges vitaközösnek helye nem lehet (Helyeslés jobbfelől. Mozgás balfelől), sem a leirat tárgya felett, sem a házszabályok czimén, vagy bármely más czimén, mint csakis annak, ami az ülés szabályszerű befejezése szempontjából mellőzhetetlen, tudniillik a jegyzőkönyv felolvasásának és a jegyzőkönyv hitelesítésének. (Helyeslés jobbfelől. Mozgás balfelől.)

Elismerem, hogy a jegyzőkönyv hitelesítése magában is határozati képeztén, ahhoz, tudniillik a jegyzőkönyv hitelesítésének kérdéséhez igenis hozzájárulni lehet. De ha csak a szólásszabadságnak az a sajátzáró értelmezést nem akarjuk adni, hogy mindenféle czimén mindenről lehet beszélni, akkor a jegyzőkönyv hitelesítése czimén másról, mint arról, vajjon a jegyzőkönyv szövege az abban az ülésben történetnek tényleg megfelel-e, mondom, másról szó nem lehet, a jegyzőkönyv hitelesítése czimén érdemleges vita egyáltalában nem fejlődhetik.

Ezen elvi felfogásomnak alkalmazása — azt hiszem — semmikép sem sérthette sem a házszabályokat, sem a képviselői szólásszabadságot.

Ami pedig a házszabályok rendelkezését és azoknak az akkori ülésben történt állítólagos megsértését illeti, a házszabályokra nézve az eltérés Polónyi felfogása és szőlő közt a körül forog, hogy szőlő egyáltalában azt tartja, hogy egy ülésnek, amelyben az országgyűlést elnapoló, vagy azt berekesztő királyi leirat hirdettetik ki, a királyi leirat felolvasása utáni tartamára a házszabályoknak normális rendelkezései egyáltalában nem alkalmazhatók, (Nagy zaj és ellenmondás balfelől.) míg Polónyi ur azokat alkalmaztatni kívánja ilyen esetben is, mint a képviselői szólásszabadság biztosítékát.

Mi történik a tisztelt képviselő ur felfogása szerint, ha a szabályoknak ezen, a szólásszabadságot biztosító rendelkezései teljes mértékben alkalmazhatnának akkor is, mikor egy elnapoló, vagy berekesztő királyi leirat felolvasatik? Tőle távol áll az a szándék, hogy országgyűlési pártjaink bármelyikének azt a szándékot imputálja, hogy ő felsége alkotmányos uton létrejött intézkedéseivel szemben egy obstrukcionális kísérletet akarjanak tenni. Amilyen fontos mondanivalója lehetett akkor azon ülésen Polónyi képviselő urnak vagy más képviselő uraknak, oly fontos mondanivalójuk lehet alkalomadtán nem egy, de öt, talán tíz, talán tizenöt képviselőnek. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon. Zaj a szélsőbaloldalon.) Mi fog történni akkor, hogy ha a királyi elnapoló leirat felolvasatik, az ülés befejezésének rendes ideje elkövetkezik, a vita meg lett engedve, egy képviselő felszólt, szólásra még néhány vagy számos képviselő jelentkezett és az ülést berekeszteni kellene. Be fog következni az, hogy az illető képviselő a királyi leirat felolvasásának jogi ténye következtében az ő szólásjoguktól el fognak esni. Hogy kettőnk között melyiknek felfogása korrektebb, tisztább, elvszerűbb, következetesebb, szőlő-e, mely szerint a királyi leirat jogi hatálya az, hogy minden vitaközös megszüntet, vagy a Polónyié, kinék felfogása szerint a királyi leirat jogi hatálya az, hogy utána még délután 2 óráig vitaközös lehet, de délután 2 óráig vitaközös nem lehet.

Polónyi Géza: Ezt én nem mondtam! Ezt ön mondja!

Berzeviczy Albert: A képviselő ur felfogásának következménye ez; ne méltóztassék abban önkényt és erőszakot látni; ha az, ki ily esetben az elnöki székét elfoglalja, akkor, mikor a házszabályok direkt utmutatást nem adnak, a maga egyéni felfogását érvényesíti. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Ezen kontrovers kérdést most a jövőre nézve el nem dönthetjük. Magát aláveti a többség határozatának, de bátran és önrzettel meri állítani, hogy mikor: abban a székben ül, magát ott sem pártérdek, sem mellékes, rejtett politikai célzások által nem vezetteti.

Csak félreértés!

Bánffy Dezső báró: Tisztelt ház! Polónyi képviselő ur felszólalásának két része van. Az egyik részével előttem szőlő képviselőtársam, Berzeviczy Albert ur foglalkozott; méltóztassék megengedni, hogy a másik részével igen röviden én foglalkozzam. (Halljuk.)

Polónyi képviselő ur ugyan már felszólalásában azon nézetének adott kifejezést, hogy valami czélzatos közjogi sérelem nem lett elkövetve, nem is lett czélzova a kormány által, midőn az 5. és 6. közötti terminus-különbözöséget létrehozta. Én, tisztelt Ház, messzebb megyek; én azt mondom, hogy lehetséges, hogy az egészben talán valamely félreértés is van. A minisztertanács azt a bizonyos napot — gondolom egy szombati nap volt, Polónyi képviselő ur 18-ának mondja, nem emlékszem jól a dátumra — megelőzőleg szerdán tartott minisztertanácsban foglalkozott a Ház ülésezésének kérdésével és azon megállapodásra jutott, hogy királyi leirattal napoltassa el az üléseket. Ezen elhatározás, mint minisztertanácsi elhatározás, ő felsége elé terjesztetett, miután már előzetesen ő felségének részéről jelentés lett téve. És bevallom, hogy időközben érdemleges ülése a Háznak nem lévén, Budapestről elutaztam. Így történt, hogy a Ház tisztelt elnöke talán az én hibából, talán félreértésből nem lett kellően tájékozva arra nézve, hogy a kormány a Ház elnapolását királyi leirattal tervezi. Innen állhatott elő az a kétségtelenül nem czélzatos ellentét, amely az 5-ike és 6-ika közt jelentkezett.

Különb, tisztelt Ház, meg kell, hogy jegyezzem, hogy sérelem semmi tekintetben sem czélzova, sem elkövetve nem lett. (Ugy van! jobb-

felől). A Ház június 18-án tartott ülésében azt mondta ki, hogy érdemleges ülést, amelyben napirendjét a jövő tárgyalások tekintetében fogja megállapítani, szeptember 6-án tart. Addigian pedig felhatalmaztatuk az elnök, hogy szükség szerint formális üléseket hívasson össze, főrendi üzenetek, miniszteri jelentések, házelnöki jelentések átvétele céljából.

Már most, tisztelt Ház, miről van ma szó? Ma szó van arról, hogy a főrendiház értesítését veszszük az ülések elnapolásáról. Ez tehát egészen beletálat abba a határozatba, hogy főrendi értesítések átvétele céljából is jogosult, sőt köteles a Ház tisztelt elnöke ülést összehívni. Ezen formáknak teljesen elég van téve, a Ház határozata legmesszebbmenőleg respektálva van, amennyiben igenis holnap lesz és lehet a Ház abban a helyzetben, hogy a további napirend iránt határozzon.

Ezt láttam szükségesnek elmondani azért, hogy megnyugtassam a tisztelt Házat, hogy célozva valamely felfűg — ahogy szokták mondani — valamely célzatos kijátszás nem volt, elkövetre közjogi sérelem sem lett. Sőt ellenkezőleg, ha valamely alkalmazkodás kényszere állott elő, a királyi elnapoló határozat alkalmazkodni a Ház határozatához, nem pedig a Ház határozata kényszerített alkalmazkodni a királyi elnapoló kéziratához.

Ezt láttam szükségesnek, tisztelt Ház, elmondani. Azokra nézve, amelyekre az előttem szóló tisztelt képviselő ur nyilatkozott, nem látom szükségesnek nyilatkozni. Ha a Ház tovább foglakozik a kérdéssel, esetleg lesz módom álláspontomat kifejteni. (Élénk helyeslés a jobb oldalon.)

A vita.

Horánszky Nándor a Ház és a házszabályok sérelmét látja úgy a királyi kéziratban, mint a Berzeviczy eljárásában. A királyi jog ugyanis nem korlátlan, a király csak az alkotmányformákban gyakorolhatja jogát. Hát ha a királyi kézirat az alkotmányos valamely sarkalatos jogot támadná meg? Hisz ekkor föl kellene szólalni, határozatot is kellene hozni, mert a törvények fölött való örkődés a képviselőház kötelessége. A királyi leiratot el kell intézni, tehát határozatot kell hozni, ami diskusszió tárgya lehet. A némajáték nem szokásos a parlamentben határozathozatalnál, következőkép Polónynak joga volt a felszólalásra s amikor Berzeviczy ebben megakadályozta, túlbuzgó szolgálati igyekezettel hibát, helytelenséget követett el. Sajnálatos, hogy ez az elnöki székéből történt. (Éljenezés az ellenzéken.)

Cyóry Elek teljes mértékben hozzájárult a Horánszky felszólalásához s fejtegette, hogy ha Berzeviczynek igaza volna abban, hogy a királyi kézirat fölolvastása után senkinek sem szabad föl szólalni s a házszabályok minden alkalmazása megszűnik: akkor hogy mert a fölolvastás után Berzeviczy ur az elnöki székből maradni, ott a házszabályok értelmében elnöki jogokat gyakorolni, szót megvonnai, határozatot kimondani? (Tetszés.) Hát ha alkotmányos formák nélkül jelenne meg az a királyi kézirat? Akkor Berzeviczy ur nem teher ug, mint Deák, hogy tiltakoznak az alkotmány sérelme ellen? (Éljenezés.)

Molnár János: Tisztelt Ház!

Szilágyi elnök: Pulszky képviselő ur föl van jegyezve.

Pulszky Ágost: Átengedem az elsőséget.

Molnár János: Csak tessék beszélni előbb.

Pulszky Ágost: Ebben a kérdésben a Ház ma nem nyilatkozhatik s nem nyilatkozhatik egyébkor sem másképen, mint külön vita alapján és külön határozat alakjában.

Kötségtelen az, hogy a Ház elnapoló határozata után királyi leiratnak még mindig lehet helye, amely a Házat előbb is ülésezésre összehívja. (Ellentmondás balról.) Ezuttal azonban erre nem volt szükség.

Azt mondja Horánszky, hogy a Ház tagjainak azért van joga felszólalni a leirat fölolvastása után, hogy annak alkotmányosságát ellenőrizze, mert, ugymond, lehetséges, hogy egy leiratot nem is ellenjegyeztek. Azt válaszolja Horánszky, hogy az ilyen levél nem is királyi leirat s azt fölolvastani nem is lehetséges.

Őnök az ellenzéken precedensekre hivatkoztak: nagy emberek eljárására rendkívüli időkben. De, urak, őnök nem nagy emberek, nem rendkívüli időkben! (Zajos derűtség jobbról.) Nem lehet kiterjeszteni jogokat egy bizonyos irányban, anélkül, hogy jogokat meg ne szertanánk más irányban. A Ház ebben a kérdésben csak házszabályok módosításával határozhat, ha pedig a házszabályok módosításába belefogunk, akkor nem ez a legelső és legfontosabb részük, amely módosítást igényel.

Hentaller Lajos. Nem félünk a klotürtől.

Gyóry Elek: Szavai értelmének félremagyarázása címén szólal föl. Pulszky azt mondta, hogy keptelességet mondott. Nem tudja, azért haragudott-e meg, hogy keptelességnek mondotta azt, amit ő állított, de mindamellett kénytelen ismételni, hogy mit mondott. Preczizirozza az előbbi beszédében mondottakat.

Pulszky Ágost: Félremagyarázott szavai alapján kér szót. Nem azt mondotta, hogy Gyóry azt tartotta volna, hogy a Ház nem nyilatkozik és ennél fogva nem is határozhat, hanem azt, hogy nem határozhat és nincs is szüksége határozatra.

Molnár János: Nincs egy véleményben a Berzeviczy által hangoztatottakkal. Szólok és pártja helytelennek tartotta Berzeviczy eljárást és ezért mindenben hozzájárul Horánszky fejtegetéséhez. A miniszterelnök válaszát megelégedéssel veszi tudomásul.

Szilágyi Károly rámutat arra, hogy Szilágyi Dezső felszólalására 1879-ben Tisza Kálmán kívánsága ellenére az ülésszakot bezáró királyi kézirat fölolvastása után többeknek megengedte a felszólalást. Fejtegette, mennyivel bölcsebb, józanabb és férfiasabb lett volna, ha Berzeviczy beismerte volna tévedését, amint Bánffy elismerte a félreértést.

Egy kis kedélyeskedés.

Elnök: A vitát bezárom!

Polónyi Géza: Hát az elnök ur nem nyilatkozik?

Elnök: (Halljuk! Halljuk!) Részemről semmi nyilatkozatnak se helye, se szüksége nem forog felem, az összes képviselő urak nagyon jól tudják azt, mert hiszen az én véleményemre hivatkozások történtek. (Hosszantartó zajos éljenezés és taps a szélsőbaloldalon.)

Bethlen András.

Az elnök: A Ház tagjai mindannyian értesültek arról, hogy Bethlen András volt földművelésügyi miniszter elhunyt, akinek özvegyéhez részvétávirat intéztetett és elküldte a Ház elismerésének koszoruját a ravatalra. (Általános helyeslés.) Nincs is egyéb hátra, mint hogy elhunyt tagtársunk emlékét, akinek érdemeit, mint képviselőnek, mint főispánnak és mint miniszternek ismerjük s akinek buzgó működését a közgazdasági téren a Ház tagjai figyelemmel kísérték, fájdalmas részvétünkkel együtt, jegyzőkönyvileg öröklítsük meg.

VI. Károly császár.

Az elnök: Még jelentenem kell a tisztelt Háznak, hogy a miniszterelnöktől egy átirat érkezett, melyben értesít arról, hogy a „Kaiser Karl VI.” nevű hadihajó ünnepélyes vízrebocsátása Trieszben folyó év október 4-én, ő felsége legmagasabb névnapján fog megtörténni. Azok a képviselő urak, akik az ünnepélyen résztvenni óhajtanak, folyó hó 19-éig a háznagyi hivatalban jelentkezzenek. (Zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Kaiser Karl VI.? Kérjük fölolvastani.)

Thaly Kálmán: Nekünk nincs VI. Károly császárunk!

Justh Gyula: Halljuk a meghívót!

Az elnök olvastatja a meghívót. Kérem, ebben nincsen semmi, ez csak az egyszerű meghívó, melynek nincsen semmi közjogi jelentősége.

Holló Lajos: Igaz, de nem megyünk el!

Elnök: Van észrevétel a jegyzőkönyv ellen? Polónyi Géza: Látja Berzeviczy ur! meg kell kérdeznai, van-e észrevétel, vagy nincs. Ezt ön nem tette!

Berzeviczy Albert: De bizony én is szoktam! Elnök: A holnapi ülés napirendjének kitűzése után az ülést berokeszti.

II.

(A főrendiház ülése.)

Az elnök: Károlyi Tibor gróf, megnyitja az ülést délután három órakor. Felolvastatja az országgyűlést újból megnyitó kéziratot. (Éljenezés.)

Az új elnökség.

Bánffy Dezső báró átnyújt egy királyi kéziratot, melyvel ő felsége a főrendiház elnökévé Károlyi Tibor grófot, alelnökévé Daruváry Alajost nevezte ki. (Éljenezés.)

Károlyi Tibor gróf: Méltóságos főrendek! Ő felsége apostoli királyunk a főrendiház elnökévé kinevezett. Megilletődéssel és nem csekély aggályal fogadom a nagy kitüntetést, mert tudom, hogy e széken előttem oly nagyérdemű férfiak ültek, akik csak nagyobb szolgálatuk mintegy jutalmául nyerték el e nagy és kitüntetett állást. Amidőn a

legfelsőbb akarat előtt meghajlok, ezt azon határozott szándékkal teszem, hogy legjobb lelkiismeretem és erőmhöz képest fogom kötelességemet teljesíteni. (Helyeslés.) Mindenkor szigorú pártatlanság és minden befolyástól ment igazságszeretet fog működésomban vezérelni. Tudom, hogy néha az ellentétek e Házban is ölesebbé válnak, és az elnöknek, mint a pártok felettinek, kell az összekötő kapocsnak lenni. Remélem, hogy ez működésomban sikerülni is fog. A házszabályok szigorú fentartása mellett feltétlenül őre leszek a szólás szabadságnak, nemkülönben a Ház méltóságát és jogait mindenkor fentartani, óvni és minden irányban, ha kell, védeni fogom. Mindehhez méltóságos uraim, főképp az ülések helyes vezetéséhez és hogy ez a Ház működésében ép oly sikerrel dolgozhassék, mint eddig, feltétlenül szükséges, hogy a méltóságos főrendek bizalmát bírjam. Midőn tehát az elnöki széket elfoglalom, arra kérem a méltóságos főrendeket, hogy azt a bizalmat, amellyel a multban nagyérdemű elődeimet kivétel nélkül megajándékozták, részemre legalább a jövőben előlegezni méltóztassék. Még egyszer magamat jóindulatukba ajánlva, elfoglalom az elnöki széket. (Éljenezés.)

Firczak Gyula munkácsi püspök: Nagyméltóságú elnök ur! Méltóságos főrendek! A mai kinevezés eseménye alkalmából, azt hiszem, hogy a közérzületnek adok kifejezést akkor, midőn dicsőben uralkodó apostoli királyunk ő felsége által legkegyelmesebben kinevezett főrendiházi elnök ő exczellenciáját, Károlyi Tibor gróf urat életem és üdvözlöm. Üdvözlöm, mert fontos az a pont, amelyre őt a Felség legmagasabb kegye helyezte, fontosak azon feladatok, amelyeket tapintatos elnöklése alatt elintéznünk kell.

Daruváry Alajos meleg szavakkal köszönetet mond az őt ért megtiszteltetésért és kéri a méltóságos Ház támogatását feladatának teljesítésében.

Választások.

Több más leirat és átirat fölolvastása után Elnök bejelenti a főrendek névjegyzékében beállt változásokat, meleg szavakkal megemlékezik a szünidő alatt elhunyt tagokról, (Eszterházy Pál hercegről, Uzovics Pál és Zubor József) végül pedig megejtetett a pótválasztás egyes megüresedett tagsági helyekre.

Az igazoló bizottságba: gróf Desseffy, Aurél az igazoló-bizottságba pótagokul: Horváth Lajos, Márkus József, a közjogi és törvénykezési bizottságba: Horváth Lajos, a közgazdasági és közlekedési bizottságba: gróf Degenfeld-Schomburg Imre, a naplóbiráló bizottságba: báró Orczy Andor, Márkus József, báró Solyomossy Ödön választottak meg.

KÜLFÖLD.

Kicsener pasa. Így hívják a nap hőstét, az angol-egyiptomi hadak győztes vezérét. Ami Dewey volt az amerikaiaknak a kubai háboruban, az most Kicsener pasa az angoloknak. Neve mindentűtt lelkesedést kelt. Omdurmannak, a szudáni dervisek hatalmas erősségének, bővétele szinte beláthatatlan alakulásokat fog eredményezni Közép-Afrika jövőjében. A kalifát még nem fogták el, de már legfeljebb 140 harcsoz lehet vele. A többiek megadták magukat az angoloknak. Az angolok a kalifát agynaszádokkal és lovassággal üldözik a Niluson feléle és annak mentőn. Londonban igen fájlalják Howardnak, a „Times” és a „N.-Y.-Herald” tudósítójának elvesztét. Howard tiszt volt a londoni önkéntes csapatnál. Egy másik harcztéri tudósító, Rhodes ezredes, a vállán súlyosan megsebesült. Előkelő amerikai lapok vezércikknek ma az angolok győzelméről és azt mondják, hogy az omdurmani győzelem nagyobb volt a san-jagóinál. Az angolok által megszabadított európaiak közt különösen sok a görög.

Kairóból jelentik, hogy a brit diplomáciai ügyvivőség a német császártól a következő táviratot kapta:

„Öszintén örvendek, hogy kifejezhetem szerencsekívánatomat az omdurmani dicső győzelem alkalmából, amely végre megbosszulta szegény Gordon halálát.”

Megszüntetett ostromállapot. Rómából táviratozza tudósítók: A hivatalos lap ma este fogja közzétenni azokat a rendeleteket, amelyek az ostromállapotot Firenze és Milano tartományokban megszüntetik.

A revízió előtt

(Távirati tudósítások.)

A mai francia minisztertanács, szabadon magyar minta szerint, azt határozta, hogy holnap fog határozni. Elvégre ez az egy nap, még ha egy hétre nő is, már nem számít amaz idő mellett, amit Dreyfus ekkoráig az Ördög-szigeten töltött.

A lényeg az, hogy ma már bizonyosra vehető, hogy a revíziót elrendelik, hogy Dreyfus kapitány pörét újra fogják tárgyalni, valószínűleg a nyilvánosság előtt s minden esetre Dreyfus kapitány jelenlétében. Tehát egy hónap múlva Páris egy óriás szenzációval lesz gazdagabb: visszahozzák Dreyfus kapitányt.

Még egy nagy eseménye van ma Párisnak: van már új hadügyminiszter. Hosszas tárgyalás és rábeszélés után Zurlinden tábornok elfogadta a hadügyminiszterséget.

Mai táviratainkat e helyen csoportosítjuk:

Nyilatkozatok a revízióról.

Páris, szeptember 5.

Méline volt miniszterelnök ma a következő nyilatkozatot tette az „Echo de Paris” egyik munkatársának:

— Cavaignac saját magának lett áldozata. Azzal, hogy Dreyfus bűnösségének bizonyítékait a kamara elé vitte, letért a törvényesség talajáról és már elítelt jogüggyet vetett oda a vitatkozásnak. Cavaignac oly könnyelműen beszélt, mint akár a boldogtalan emlékeztető császárság minisztere. Én a magam részéről a revíziót elkerülhetetlennek tartom.

Az újságok még néhány érdekes interview-t közölnek. Így a „Matin” egyik munkatársa fölkereste Dreyfusnét, akit a váratlan fordulat egészen elkábított:

— Négy év óta ez az első napsugár, mondta az újságírónak.

Dreyfusné négy év óta nem vette le a gyászruhát s addig akarja viselni, amíg férjét visszahozzák. A boldogtalan asszony nem csak Franciaországból, hanem a világ minden részéből számtalan üdvözlő levelet és táviratot kapott.

Trouillot gyarmatügyi miniszter egy újságírónak a következőket mondta:

— A minisztertanács utasítása nélkül semmit sem tehetek. Mihelyt elhatározza a kormány a revíziót, azonnal távirati utasítást küldök az Ördög-szigetre, hogy Dreyfust hozzák vissza Franciaországba.

Arról a falról, melyet az Ördög-szigeten Dreyfus lakása körül építettek, a miniszter így nyilatkozik:

— Ez a fal oly alacsony, hogy Dreyfus akár rá is ülhet s a fogoly az egész égboltszót láthatja. Érje be Dreyfus egylőre a reménynek ezzel a szimbólumával.

Az „Echo de Paris” egyik munkatársa fölkereste Cavaignac-ot, aki a következőket mondta:

— Ma még jobban meg vagyok győződve, mint valaha, hogy a Dreyfus-pört nem szabad elrejtélni. Erre a revízióra semmi ok sincs és az önfölül rendkívül veszedelmes lenne. És ha a kormány mégis erre az utra lépne, igen nagy hibát követne el. Ez volna a legnagyobb esztelen ség, amelyben nem akarok résztvenni. Önök majd meglátják, hogy milyen állapotba jut az ország az új pör után. Az én meggyőződésem szilárd és amaz iratok lelkiismeretes és gondos megvizsgálásán alapul, amelyek Dreyfus bűnösségét minden kétségen felül helyezik.

Brisson az „Echo de Paris” egyik munkatársa előtt kijelentette, hogy Dreyfus bűnösségéről valólamennyi miniszter megvagyózdve, de a kormánynak számot kell vetnie azzal a fordulattal, amely a közvéleményben Henry öngyilkossága óta beállott s véget kell vetnie annak a mozgalomnak, amely megmegtélvezi a közletet.

Eöcs, szeptember 5.

A „N. Fr. Pr.” ma egy interview-t közöl, amelyet egyik munkatársa Dreyfus Mathieu-vel, az Ördög-sziget rabjának fivérével folytatott:

Egy budapesti lapnak az interview-ra megjegyezte, hogy Charles nevű unokafivére nincs, sőt tudomása szerint az egész rokonságban sincs egy sem. Ezenkívül kijelentette, hogy a benne előadott dolgok nem felelnek meg a valóságnak.

Dreyfus levelei nem tesznek tanúságot testi erőinek megcsappanásáról, sem pedig lelkének elcsüggedéséről. Minden levelében kifejezi reményét az iránt, hogy a jövője meg fog változni. Egészségi állapotáról soha sem ír, legalább leveleinek másolatában nincs róluk szó. Nagyrészt feleségéről és gyermekeiről ír. Keveset emlékezik meg önmagáról. Ennek alapján helytelen az az állítás, mintha leveleinek kézírása gyengeségre, azoknak tartalma pedig szellemi kimerültségre engednének következtetni.

Újabb bizonyítékok.

Páris, szeptember 5.

A „Gaulois” jelentése szerint a hadügyminiszteriumot hivatalosan értesítették, hogy Walsin-Esterházy ki akarja jelenteni, hogy ő maga írta a bordereaut. A „Gaulois”-nak ez a híre azért érthetetlen, mert Walsin-Esterházy kijelentette a fegyelmi bíróságnak, hogy a zsidó nagy pénzösszeget ajánlottak neki, ha a bordereaut szerzőségét elvállalja. Pays Margit a „Petit Bleu”-ben megcáfolja ezt a hírt s azt mondja, hogy a bordereaut nem Walsin írta, csak az ő kézírását hamisították s majd nemsokára megtudják az igazi hamisító nevét.

Róma, szeptember 5.

Az újságok abból, hogy Tornielli Canevaroval Luzernben találkozott, azt következtetik, hogy a kormány a Dreyfus-ügyben újra akar nyilatkozni. Tornielli elmondta Canevarónak a Dreyfus-ügy legújabb állását, de ebből még nem következik az, hogy a római kabinet újabb hivatalos nyilatkozattal fog előállani. A kormány eevében ezelőtt néhány héttel nyilatkozott Bonin külügyi államtitkár, aki kijelentette, hogy sem olasz tisztek, sem olasz hatóságok, vagy ezek meghatalmazottjai nem érintkeztek Dreyfussal és a kormány azt hiszi, hogy ehhez a nyilatkozatához nincs semmi hozzátenni valója. A „Popolo Romano”, amely eddig Dreyfus-ellenes volt, ma azt írja, hogy Brisson csak úgy óvhatja meg Franciaország belső békéjét, ha a Dreyfus-pör revízióját elrendeli.

Német hang a revízióról.

A „Kölnische Zig.” a legutóbbi párisi eseményekhez a következő megjegyzéseket fűzi:

A vezérkar lapjai azt kürtölik világgá, hogy a revízió háborút hoz Franciaországra, de hát ez semmi hatást sem idéz elő Németországban. Itt nagyon jól tudják, hogy a Dreyfus-pör revíziójánál minő levelekről lehet szó és hogy a vezérkar H. Vilmos állítólagos leveleivel akar előhozakodni, amelyeket a német császár Dreyfushoz intézett.

Németország mindezen fenyegetések dacára nyugodtan néz a császár állítólagos leveleinek közzététele elé. Németország császára nem szokott az ország számára dolgozó kémmel levelezni. Ha valamely ügynök vagy magasabb katonatiszt hamisította a német császár aláírását, az még nem elegendő ok arra, hogy Németország háborút kezdjen Franciaország ellen.

Cavaignac.

Páris, szeptember 5.

A lapok konstatálják, hogy Cavaignac hadügyminiszter lemondása a politikai körökben kinos hatást tett. A lapok többsége elismeri ugyan, hogy az 1896-ban elkövetett hamisítás semmi esetre sem igazolja, hogy Dreyfus nem bűnös, mindamellett szükségesnek tartja, hogy ezt az ügyet más bírák ítélete alá bocsássák s kifejezi azt a nézetét, hogy Cavaignac, aki csak egy nappal előbb követelt el egy tévedést, nem tolhatja föl ma-

gát egyetlen szuverén bíróvá, sem pedig nem kívánhatja az országtól, hogy vakon bízzék benne. Némely lap, különösen a „Gaulois”, a „Journal” és az „Eclair” rámutat azokra a veszedelmekre, amelyek a Dreyfus-pör revíziója esetén a külföldi összeköttetéseket fenyegetik. Az „Echo de Paris” leírja Faure köztársasági elnöknek Cavaignac-kal való tegnapi találkozását. Az elnök határozottan kívánta, hogy Cavaignac-vonja vissza lemondását. Ugyane lap szerint Zurlinden tábornok a hadügyi tárczát elvben elfogadta. A miniszterválságot általában befejezettnek tekintik. Több lap kifejti, hogy arra az esetre, ha egy polgári személynek hadügyminiszterre való kinevezése válnék szükségessé, Brisson átvenné a hadügyi tárczát és átengedné a belügyit Vallé államtitkárnak.

Dreyfusné kérvénye.

Dreyfusné Sarrien igazságügyminiszterhez a következő kérvényt intézte:

Miniszter ur!

Julius hónapban volt szerencsém önhöz egy kérvényt terjeszteni be az iránt, hogy törvényadta jogával éljen és az én szerencsétlen férjemre a katonai büntetőtörvény 101-ik szakaszának megsértésével hozott ítéletet terjessze a semmisítőszék elé. Másodizben fordulok most önhöz, mivel a törvény nem engedi meg nekem, hogy ügyemet magam és közvetlenül az ítélőszék elé terjesszem. Egyedül önnek áll jogában a büntető ítélet revízióját a bekövetkezett tény alapján elrendelni, azony tény alapján, amelyik hivatta van az elítelt ártatlanságát beh bizonyítani.

Eltéktelve mindazon leleplezésektől, melyek az 1894-iki jogi tévedésre világosságot derítenek, kell, hogy a következő két tény önmre is hatást gyakoroljon. Először a három irásszakértőnek 1898-ban nyilvánított véleménye. Ezt a véleményt jogi képviselőimnek, akiknek a haditörvénytől való működését megakadályozták — nem küldték meg, de megbízható információk után megtudtam hogy a véleményem semmi esetre sem azt eredményezi, mint az 1894-iki per. Továbbá előttünk fekszik az 1894-iki per főtanújának és felbujtójának a vallomása, mely szerint egy iratot gyártott, melyet a hadügyminiszter férjem vetkességére nézve döntő bizonyítéknak jelentett ki.

Ez a bizonyíték semmivé lapul, ezzel minden tanuvallomás és machináció, amelyeknek az 1894-iki tárgyalás bírái áldozatul estek, erőtlenné váltak. Mert erről a tanuról férjem elíteltetésének tulajdonképeni okozójáról kiderült, hogy hamisító. A revízió kérésének joga a jogi tévedésekről szóló törvény értelmében ebben az esetben sem az ártatlant, sem annak feleségét vagy gyermekeit nem illeti. Ez a jog egyedül az öné. Ezért kérem, hogy haladéktalanul kegyeskedjék jogával élni, kegyeskedjék a közvélemény egyhangu hangulatára hallgatni és kegyeskedjék az ártatlan kinjainak, ki mindig lojális katona volt és aki még legborzasztóbb szenvedései között is kimutatta honszeretetét, véget vetni.

Dreyfus Lucie.

A mai minisztertanács.

Páris, szeptember 5.

A ma délelőtt tartott minisztertanácsban Sarrien igazságügyi miniszter közölte, hogy Dreyfusné kérvényt juttatott hozzá a Dreyfus-pör revíziója iránt. Sarrien fölkererte a hadügyminisztert, hogy közölje vele a Henry vallomásáról főlvevett jegyzőkönyvet, valamint a bírósági iratokat, amelyek a Dreyfus-ügyre vonatkoznak. Sarrien át fogja vizsgálni ezeket és vizsgálatának eredményéről jelentést fog tenni a legközelebbi minisztertanácsban, amely az új hadügyminiszter kinevezése után ül össze. Brisson miniszterelnök ma délelőtt Saussier tábornokot fogadta és hosszabb ideig tanácskozott vele. Saussier ezután Faure köztársasági elnökhöz ment.

Brisson miniszterelnök a mai minisztertanácsban közölte, hogy Saussier tábornok mai látogatása alkalmával kifejtette az okokat, amelyek őt arra indítják, hogy ne fogadja el a felajánlott hadügyi tárczát. Zurlinden tábornok szintén vo-

nakodik elfogadni e tärchezät. Brisson miniszterelnök más tábornokokhoz fordult, akiknek válaszát várja.

Az új hadügyminiszter.

Páris, szeptember 5.

Faure köztársasági elnök ma délután Zurlinden tábornokot fogadta és félóra hosszúságú tanácskozáson vett részt. Ezután Zurlinden tábornok Erisson miniszterelnökhöz ment, hogy vele tanácskozzék.

Páris, szeptember 5.

Zurlinden tábornok Faure elnökkel és Brisson miniszterelnökkel folytatott tanácskozása után a hadügyi tärchezät elfogadta.

TÁVIRATOK

Vilmos császár beszéde.

Hannovera, szeptember 5. Tegnap este a rendezésében ebéd volt, amelyet Hannovera tartomány adott a tegnap ideérkezett császári pár tiszteletére. Inn und Knyphausen gróf, a tartománygyűlés elnöke felkösöntötte Vilmos császárt, köszönetet mondva a tartomány nevében a kegyeletnek ama nemes megnyilatkozásáért, hogy a császár buszántából visszaadta a régi királyi házának tulajdonát.

Vilmos császár a pohár-kösöntésre így válaszolt:

„Szívöböl kösöntöm azokat az érzelmeket, amelyek elnökök szájából ép most hangzóttak el oly szives szavakban. Kösönetet mondok önöknek egyúttal a császárné nevében is a mai napra szóló meghívást és a fogadtatásért, amelyben részesültünk. Örömmel tölt el bennünket, hogy itt lehetünk a friz és az alsó-szász törzs képviselői között, akik a legtöbbszörösebb német törzseket képviselik. Aki tud az emberek szemében olvasni — és én azt hiszem, hogy tudok — az látni fogja, hogy minö meleg és szívböl jövő, minö nyílt, becsületes és őszinte módon nyilatkozik meg irányunkban a nép rokonszenve. Ez a legszebb jutalom, amelyben az uralkodó és a császárné részesülhet! Ön barátságosan megemlékezett egy dologról, amelynek megemlékezését kösöntöm önnek. Legyenek meggyöződve, hogy midön megemlékeztem felejtéhetetlen nagy dedányáról: Lujza királynéról, eszembe jutott akkor az a nagy fájdalomsgutotta asszony is és igazán szívem sugallatát követtem és valóságos megnyugvása volt lelkemnek, midön tudtam, hogy örömet szerezhetek neki. Ö felsége kegyes volt akként fejezni ki kösönetét, hogy Istenben boldogult dedányám csodálatosan szép képét küldte meg nekem. Most pedig e helyen felhívom önöket, emeljék velem együtt poharukat e forró szeretett tartomány jólétére, amelynek boldogságát és virulását mindig szívemen fogom viselni és amelynek javán teljes erőmböl munkálkodni fogok. Hannovera tartomány hurrá! hurrá! hurrá!

Vilma királynö trónralépése.

Hága, szeptember 5. Vilma királynö és édes anyja délután elutaztak Amsterdamba. A pályaudvarba menet, valamint a vonat elindulásakor az összegyűlt sokaság lelkesülten üdvözölte öket.

Amsterdam, szeptember 5. A királynök délután két óra után érkeztek ide és százegy üdvözölö lövéssel fogadták öket. A pályaudvar fejedelmi várótermében, ahol a hatóságok fejei gyűltek össze, a polgármester beszédet intézett a királynökhöz. Üdvözölte öt a fővárosban, amelyet az alkotmány az eskütétel helyéül jelöl ki. A királynöre nehéz feladatok váraköznek ugyan, de édes anyja, a regens-királynö, oly kitünöen előkészítette öt azokra, hogy az egész nép bizalommal tekint reá, meg lévö gyöződve jogainak épségben tartásáról. A polgármester e szavakkal végezte beszédét: Eljen a királynö!

Ezután Észak-Hollandia tartomány kormányzója üdvözölte a királynöt a tartomány nevében, amely több, mint három évszázad óta össze van kapcsolva Orániával.

Vilma királynö, aki fehér selyemruhát és pompás nyakéket viselt, rövid szavakkal mondott kösönetet és örömet nyilvánította, hogy megérte ezt a napot.

Ezután ö felségeik a pályaudvarból ünneplöves koronázási menetben bevonultak a városba. A délelötti nagy köd eloszlott ugyan, de az égbolozat boros. Az utcákat beláthatatlan sokaság lepte el. Déiben a Vendel-palota előtt a katonák Orániai Möricz herceg korabeli egyenruhában történelmi élöképeket mutattak be. A néptömeg nemzeti dalokat énekel.

Amsterdam, szeptember 5. A pályaudvarból a királynök nyolczlovas díszfogatokon ünneplöves menetben vonultak a gombra, körülvéve a hatóságok fejeitöl és a díszörségtöl. A kelet-indiai fejedelmek kocsin követték öket. A királynöket az erész ut mentén lelkesülö örömradiállal üdvözölte a nép. A polgárorség és a helyörség sorfslat állott. A hadsereö és a haditengerészet küldöttségei zenekarokkal és zászlókkal vettek részt a menetben, valamint a polgárok által állított díszörség is. A dom elé érve, a menet körüljárta az 1838-iki fölkelés emlékére emelt emlékoszlopot. A csapatok a paotával szemben állottak fel s Vilma királynö megjelent az erkélyen és zsebkezdöjét lobogtatva fildözölte a csapatokat. A nép egötverö örömradiállban tört ki, amely megújult, midön az anyakirálynö is megjelent. Vilma királynönek a nép hódolata nagy örömet szerzett. Midön a királynök visszavonultak és a csapatok is eltávoztak, a sokaság nemzeti dalokat énekelve és kendöket lobogtatva elözönlötte a teret. Vilma királynö újra megjelent és a nép újra határtalan lelkesedéssel üdvözölte. A zenekarok a Wilhelms-dalt játszótták.

Miklós czár.

Konstantinápoly, szeptember 5. Miklós orosz czár Szebasztopolból kifejezte legszebb kösönetét a szultánnak azokért az ajándekóért, amelyeket a szultán a Konstantinápoly mellett elhaladt „Standard” orosz yáchtal küldött. A szultán a czár táviratára igen megleghangu távirattal válaszolt.

Szobasztopol, szeptember 5. A múlt éjjel hajögyakorlatok voltak, még pedig torpedónaszádok intéztek támadást a pánczélos hajök ellen. Délelött a czári pár meglátogatta azt a temetöt, ahol a krimi háboruban elesettek nyugszanak. Délután jelen volt a czári pár a hajöráj evezös-csolnakai által rendezett regattán, azután pedig meglátogatta a Szebasztopol védelmének emlékére állított muzeumot.

A pápa és a világbéke.

Róma, szeptember 5. Hir szerint a Vatikán egy idö óta azért áll oly sürü levélváltásban a pápai nuncziaturákkal, mert a pápa már most rendelkezik az iránt, hogy a pétervári kongresszuson a pápának világi hatalmát újböl vita tárgyává tegyék. A konferencián ennek alapján utalni fognak a pápa mostani abnormális helyzetére és ezt is mint az egész világon észlelhető nyugtalanság egyik okát fogják felhozni.

HIRÉK.

Most belépö új előfizetöinknek, kívánságukra, szívesen megküldjük érdekeslöt regényünk

BABEL

Írta: Augustin Filon

eddig megjelent folytatásait.

Ezenkívül új előfizetöinknek is már igényük van MIKSZÁTH KÁLMÁN

KATÁNGHY-NAPTÁRÁRA,

melyben nagyságos Katángy Menyhért országgyölési képviselő ur pompás ötleteivel mulattatja az olvasöt Ezt a naptárt, mely díszes kiállításban karácsonykor fog megjelenni, díjtalanul küldjük szét kizárólagosan az „Országos Hirlap” előfizetöinek.

A kiadóhivatal.

Lapunk mai száma 16 oldal.

— A királyvárö Löcse. Löcsei levelezök írja: Már csak néhány nap választ el bennünket a király ideérkezésétöl. Hatóságok és magánosok, a megye minden felekezettü, rangu és rendü lakosa nagy örömmel várja a királyt. Ünneplö hangulat az egész megyében. Raisz Aladár megyei alispán fellhívás útján felszölitja a megye lakosságát, hogy szeptember 11-én reggel hét órakor tömegesen jelenjék meg a királynak hódolatát bemutatni.

Ö felségét a pályaudvaron a táborszernagy, a megyei fő- és alispán és a helyi hatóságok fejei fogadják. Reggel kilencz órakor csendes misöt hallgat a király a szent Jakabról elnevezett római katolikus plébániatemplomban, ahová csak belépöjeggyel lehet a közönségnek bejutni. A küldöttségek a templom főhajójában foglalnak helyet.

Ugyanaz nap délelött 10—11 óra között fogadja a király a küldöttségeket, melyek a vármegeyelház előtt és annak kapubejáratában gyülekeznek. A küldöttségeket a főispán a fogadtatás részleteiröl külön értesítette.

Ugyanaz nap este hét és nyolcz óra között hódolö-fáklyámenet lesz, mely számra nézve nagyobb szabásu lesz, mint a buziás. A fáklyavivök a katonai gyakorlöteren gyülekeznek, ahonnan a megyeháza elé vonulnak, ahol ö felsége megszáll. Ott megállnak és a daloskör két énekszámot ad elő. Másnap 12-én reggel hat órakor a király Iglóra, Káposztafalvára és Poprádra különvonaton, onnan hintón Füreden át a Csorbatóhoz megy és még aznap délután egy és két óra között visszaérkezik. A hadgyakorlatokat 13., 14. és 15-én fogják megtartani.

— Frigyes császárné balesete. Cronbergböl táviratozzák: Frigyes császárné lova a mai sétalovaglásnál megbokrosodott és a császárné leesett a löröl, de baja nem történt. Egy órával késöb Frigyes császárné sétakocsizást tett. Frigyes császárné balesetéről késöbbi hírek még a következöket jelentik: Frigyes császárné ma reggel sétalovaglást tett Kronthalba. Eközben a lova egy gözekétöl megijedt és a császárné leesett. Az ásványforrás igazgatója a császárnét Friedrichshofba vitte. Délután négy órakor a császárné Homburgba érkezett és késöb a „Hotel Savoy” előtt sétált. A császárné ugylátszik, teljesen jól érzi magát.

— Ráth Péter diszpolgársága. Csácza város képviselötestülete, mint tudósítök táviratozza; legutöbbi rendkívüli közgyölésén a város országgyölési képviselöjét, ruttkai Ráth Péter kassa-oderbergi vasuti igazgatót egyhangulag megválasztotta a város diszpolgárává. A fényesen kiállított diszpolgári oklevelet Szeghy János fözszolgabíró vezetése alatt tizenöt-tagu küldöttség adta át Ráth Péternek poprad-virágosvölgyi villájában. Szeghy János lelkesen üdvözölte Csácza szeretett képviselöjét, aki meghatva mondott kösönetet a kitüntelésért.

— Az északi sark felé. Makarow orosz tengernagy, aki már többször bejárta a Csendes-Oceánt, most hatalmas jégtörö hajökkel akarja az északi sarkot felkutatni. Bármily különösnek tetszik is eleinte ez a terv, az mégis tudományos számításokon és jörészt azokon a tapasztalatokon alapszik, melyeket a tengernagy a jégtöröhajökkel 1864 óta tett. A „St. Mary” amerikai jégtöröhajö három-ezer löerejü gözgepjével könnyedén mozog egy méter vastag jégrétegben és öt méter magas jégtöröszakokat is képes áttörni. Még ennél hatalmasabb jégtöröket is építettek újabb idöben a vladivostoki kikötö részére. Ha már most tekintetbe vesszük, hogy Nansen szerint a jégtöröszakok a sarki tengerben ritkán haladják túl a nyolcz méter magasságöt és a Jegestengernek majdnem harmadrésze teljesen jégmentes, továbbá, hogy nyáron az olvadás és a sólerakodás következtében a jég számos helyen megreped, úgy elfogadhatjuk Makarow véleményét, mely szerint egy huszezer löerejü jégtörö minden akadályt legyözhet. A tengernagy azt hiszi, hogy egy ilyen jégtörö az északi szélesség 78°-ától elindulva, tizenkét nap alatt elérhetné a sarköt. Az Oroszországban nemrég végzett kísérletök szerint egy ilyen huszezer löerejü jégtörönel még jobb szolgálatöt tenne két, egyenkint tizezer löerejü

és hatezer tonna hordképességgel bíró jégtörő hajó, melyek egymás mögött dolgoznának. Makarow is ez utóbbi vélemény mellett van.

— **Katonai léghajó Zala-Egerszegen.** Egy nagy sárga léghajó vonta magára e hónap másodikán a zala-egerszegiek figyelmét. Győrvar felett tűnt fel először óriási magasságban a léghajó, majd esőndesen a földnek tartott. Andrásida és Egerszeg közt a kosárban levők már a vasmacsát is kibocsátották, megkísérelve a leszállást. Az erős légáramlatok azonban lehetetlenné tették szándékukat. Az Erzsébethegyre vezető út mellett sikerült végre a léghajót a földhöz erősíteni, ami nem ment minden akadály nélkül, mert a kosár előbb egy gesztenyefához verődött, melynek egy vastag ágát látta. A léghajó innen a hegyoldalhoz csapódott. Végre földre ért a léggömb, melyből öten szálltak ki, köztük négy katonatiszt. Az egyik tiszt a karján zúzódásokat szenvedett volt a leszállásnál. Bécsből reggel nyolcz óraker indultak volt el és ép déli tizenkét óraker szálltak ki. Négy óra alatt tették meg Bécsből Egerszegig az utat. A délutáni felháromórai vonattal vissza mentek Bécsbe.

— **Horváth Boldizsár betegsége.** Horváth Boldizsár állapota ujabbán igen rosszra fordult, úgy, hogy orvosai, kik eddig biztak feigyógyulásában, most már elvesztették reményüket és azt hiszik, hogy e hét folyamán be fog állani a katasztrófa. A beteg tudvalevőleg a dr. Hertz-féle sanatoriumban fekszik, ahol sikeres operációt végeztek rajta. Az operáció sikere következtében állapota annyira megjavult, hogy orvosai vasárnapra már megengedték az öreg urnak, hogy felkeljen a betegágyából. Szombaton este azonban váratlan fordulat állott be Horváth Boldizsár betegségében, mert az eddigi bajához még szívelgyengülés is járult. Sokat panaszkodott fájdalmáról, nagyon nyugtalan volt és az egész éjszakát álmatlanul töltötte. Orvosai ennek következtében megtiltották a tegnapi tervezett felkelést. Az öreg ur ágyánál orvosain kívül állandóan ott tartózkodik tegnap óta leánya özvegy Márkusné.

— **Személyi hírek.** Ferdinánd bolgár fejedelem ma délelőtt Euxinogradba érkezett. Szegény-Mariék László, berlini osztrák-magyar nagykövet ma Bécsen keresztül magyarországi birtokaira utazott.

— **A főrendiház gyászja.** A főrendiházra ma, elnökválasztás ünnepén, fölhuzták a fekete lobogót, mely ezuttal Zuber József főrendiházi tag halálát hirdeti. Zuber tegnap este halt meg hatvannégy éves korában: életrajzi adatai a következők: Zuber József 1824-ben született Székesfehérvárott. Átjaja Zuber Imre táblabíró, fehér- és bícharmegyei földbirtokos volt. A gymnasiumot Székesfehérvárott, a bölcsészetet Győrött végezte. Innen Pestre ment, ahol jogot végzett. Husz éves korában megszerezte az ügyvédi diplomát. Ugyanez évben Fehérmegyei tiszteletbeli aljegyzője, később első aljegyzője lett. Az 1848-iki szabadságharcban mint önkéntes dandárségődszt vett részt: Komárom várának feladására után mint főhadnagy nyert elbocsátást. 1867-ben a bécsi járás főszolgabírájává, 1869-ben pedig Fehérmegyei alispánjává választották. 1871-ben ő felsége Pécs és Székesfehérvár városok főispánjává nevezte ki. Mint főispán 1875-től a főrendiház újjászervezéseig tagja volt a főrendiháznak. 1883-ban az alsó-eszaki közeli ármentesítő- és belvízelvezető-társulat kormánybiztosává nevezték ki, mely állásra még három ízben meghívták. A Lipót-rend kiskeresztése, a III. osztályú vaskoronarend lovagja volt. Az utolsó országgyűlési ciklus alatt kinevezett főrendiházi tagga. A főrendiház naplóbíró bizottságának tagja volt.

— **Eltévedt golyó.** A Péczel határában levő forrói pusztán vaddisznókra lesett egy nagyobb társaság szombaton este. Domonyi István péczeli birtokos aki egy kukoriczás mellett állott, a háta mögött gyanus neszt hallott. Hátrafordult és az esthomályban úgy látta, hogy a kukoriczásból szarvas esőrtet feléje. Hirtelen lött. A lövés kétségbeesett jajkiáltások követték. A vadásztársaság egy tagját Nagy Béni péczeli földbirtokos szíven találta a lövés. Nagy fegyverének csőve volt az,

mit Domonyi szarvasagancsnak nézett az esthomályban. Domonyi, akit a szerencsétlen lövés gyilkossá tett, jelentkezett a csendőrségnél. — Pitta Lipót rimaszombati építész egy jó barátjával vadászott. Pitta fegyvere véletlenül elsült és a golyó barátja mellébe fúródott ki azóta élet-halál közt lebeg.

— **A magyar liturgia ügye.** A görög-katolikus magyarok országos bizottsága azokhoz a magyar hitközségekhez, melyek habár már a mozgalomhoz nagyobb részt csatlakoztak, de a nyilatkozatokat még nem küldték be, a következő felhívást intézte:

Kedves hitestvérek!

Megküldöttük nektek annak idején programunkat és a hozzáméllékelt csatlakozási nyilatkozatot azon kérelemmel, hogy megismervén abból ügyünk igazságát, a csatlakozási nyilatkozatot aláírva, az országos bizottsághoz visszaszámaztatni sziveskedjétek.

Ugy vagyunk értesülve, hogy ti a mozgalomnak hívei vagytok és ahhoz már csatlakoztatok is, csak még a nyilatkozatot nem küldtétek be. Kérünk tehát ez uton, hogy azt mielőbb küldjétek be az országos bizottsághoz (Budapest, VI., váci-körút 38. szám), hogy a szeptember végén megtartandó lezárásnál számotartassuk és megállapíthassuk végérvényesen, kik és hányan vagyunk harczosai a szent ügynek? Hittestéri szeretettel

Budapest, 1898. szeptember hó 5-én.

Az Országos bizottság nevében

Elnök távollétében

Illés Jenő s. k.,
h. elnök.

Tóth Miklós s. k.,
tollvivő jegyző.

— **Vámospércs, egy percz!** Érdekes találmánnyal tesznek kísérletet a német vasutakon. A német vasutak miniszteréhez ugyanis egy készülék-tervezetet nyújtottak be, mely találmány arra volna hivatva, hogy minden állomás nevét, valamint a vonat tartozkodási idejét a megálláskor az utasoknak bemondja. A találmány, mely tulajdonképen nem egyéb, mint egy tökéletesített fonográf, teljesen a feledés homályába tűnteti majd az utazók egy érdekes fajtáját, az örökké szundikáló utast, aki minden állomáson rémülten tudakolja:

— Kérem, Vámospércset már elhagytuk?

A felvilágosítás csak a legközelebbi állomásig biztosítja az utasok nyugalmát, mert az éjjeli utazók e gyakori alakja a következő állomáson ismét felriad, hogy újból kérdezhesse:

— Mikor érünk Vámospércsre?

Ha J. R. Jékeli érdekes készüléke a gyakorlatban is megfelel, úgy kétségtelen, hogy a M. Á. V. is bevezeti és ezzel a feledésnek adja át az utazások kellemetlen alakját: a kíváncsi, az álmos, a tudakozó, a türelmetlen utasokat, valamint a lemaradottakat is. Az automata ugyanis, melyet a kálauz egy központból hoz működésbe, még pedig csakis azon az állomáson, ahova az utas készül, a fülebe kiáltja:

— Vámospércs, egy percz!

A szakaszban ülők egy emeltyűnyomással megakadályozhatják a készülék működését arra az esetre, ha az éjszakát nyugalomban akarják tölteni.

— **Öngyilkos járásbíró.** Rácz Kálmán dr., királyhalmeczi járásbíró — mint tudósítónk táviratozza — ma ismeretlen okból föbe lötte magát. Nem is sejtjük, hogy mi vitte a végzetes tette, mert kedvező anyagi viszonyok között, boldog házasságban élt. Három hét előtt született első gyermeke. Kartársai Ráczot szorgalmas, bár kissé indulatos természetű tisztviselőnek ismerték.

— **Turista-menedékházak a Svábhegyen.** A főváros — mint egy könyvatos újság írja — a budapesti hegyvidéki turista-egyesület kezdeményezésére a Svábhegy és a budakeszi erdő egyes pontjain öt turista-menedékházat építtetett, amelyek rossz idő setén ideiglenes hajlékot nyújtanak a kirándulóknak.

Leikes örömmel üdvözljük a főváros és a fentidézett turista-egyesület ötletes tervét, mert valóban, a turista-menedékházak érezhető hiányt fognak pótolni a Svábhegy és a budakeszi erdő egyes pontjain. Milyen sivár, milyen szomorú volt is a Svábhegy turista-menedékházak nélkül! A budapesti embernek el kellett zárózkodni a messze Svájcba, ha ilyen turista-azulumban akart

átaludni egy viharos éjtel, szegényebb embernek pedig ez a vágya örökre elérhetetlen maradt. A budapesti hegyvidéki turista-egyesület legújabb akciója egy csapásra meg fogja változtatni a Svábhegy eddigi képét. Az öt turista-menedékház ugyan alig lesz elegendő, de számukat csakhamar jóval szaporítani fogják és az egyesület — mint kitünő forrásból értesülünk — ezenfelül is meg fog mindent tenni, hogy a Svábhegy és a budakeszi erdő mielőbb nagyvilági színezetet nyerjen. Így a jövő nyárra már „vezetőket” is szöszödtetnek, vasár- és ünnepnapon pedig hangversenyyel és táncszivigalommal egybekötött turista-szerencsétlenséget rendeznek a Széchenyi-hegyen. A fogaskerekű vasut e nagyszabású tervekkel való tekintettel, a viteldijakat ötven százalékkal felemelte.

— **Zarándoklat Vácra.** A váci hétkápolna bucsuja a jövő vasárnap lesz. Erre az alkalomra számos környékbeli község ünnepi bucsujárással keresi fel azt a szent képet, mely a hétkápolna főoltárán van elhelyezve és amelyről a váci káptalan kispépostsága is elnevezését nyerte. Hajdanta nevezetes hely volt a váci hétkápolna, a főoltárképét csodatevőnek állítja az ösök kegyelete. Utóbbi időkben azonban csakis a Mária-novenapján tartatni szokott bucsuk őrzik meg e szent hely régi dicsőségének emlékét. Az 1848-iki szabadságharcban ennek környékén vívták meg honvédeink a híres váci csatát és azóta a vallásos kegyelet mellett a hazafiúi érzés is viraszt a hétkápolna multjának emléke felett. Budapestről szombaton reggel hat óraker fog elindulni a ferenczrendiek belvárosi templomából a bucsumenet, hogy P. Mézszáros Kálmán vezetése mellett vasárnap délelőtt a fővárosi Mária-tisztelet is köszönthessék Vácra a hétkápolnai csodatevő kegyképet.

— **Ünnepelt osztálytanácsos.** Munkácsi tudósítónk táviratozza: Halász Ferencz kulluszminiszteri osztálytanácsost szép ovációban részesítették a munkácsi állami tanítók. Abból az alkalomból ugyanis, hogy Halász e hónap 3-án a munkácsi gazdasági iskola megnyitására Munkácsra érkezett, a leányiskola dísztermében arcképét szép ünnepséggel leplezték le. Tiszteletére nagy közeledet rendeztek a „Csillag”-ban, melyen az ünnepelt Nedeczey János országgyűlési képviselő, Halász nejét pedig Cseh Lajos polgármester köszöntötte föl. Halász Ferencz osztálytanácsos holnap Szolyvára utazik, hogy a ruthén liturgia ügyében tartandó gyűlésen részt vegyen.

— **Girardi esküvője.** Girardi, a bécsi legkedveltebb komikusa, tudvalevőleg elvált nejétől, Odilon Holéntől, és e családi ügye miatt magyar állampolgárrá is lett. A népszerű művész újból nősül, elvesz egy magyar leányt, Latinovics Leonie kisasszonyt, akivel e hónap végén fog egy budapesti templomban egybekelni. Az esküvőt tulajdonképen már a nyár elejére tervezték, de a törvényes formalitások miatt el kellett halasztaniok e hónap végére. A menyasszony, akit felette művelt és zene értő hölgynek ismernek, utazóruhában fog az oltár elé lépni. Érdekes, hogy Girardi elvált neje, a bécsi közönség becézett Odilonja, szintén új frigyre gondol. Amint beszél, választotta egy magasrendű hivatalnok.

— **Különös öngyilkossági ok.** Hizikata japán kapitány, aki csaknem tíz évet töltött Németországban, hogy a katonai tudományokban alaposan kiképezze magát, mint egy japán újság írja, Tokióban két revolver-lövéssel véget vetett életének. Hizikata ezelőtt hat-hét évvel tért vissza Japánba, ahol Fushimino-no-Mija herczeg szárnysegéde lett. Öngyilkosságának okát nem tudják biztosan, de azt mondják, hogy egy kamarás együgyűségének esett áldozatul. A napokban ugyanis Cyrill orosz nagyherczeg látogatást tett a tokiói császári udvarban és midőn elutazandó volt, Fushimino-Mija herczeggel együtt Hizikatanak is ki kellett őt kísérni a vasúthoz. A kapitány dísz-egyenruhában ment a herczegi palotába, de itt az említett kamarás kijelentette neki, hogy a herczeg és kísérete csak közönséges egyenruhájukat fogják felöltöni. A kapitány gyorsan elhőzta közönséges egyenruháját, de mikor azt felöltötte és a herczegnél jelentkezett, rémülten látta, hogy mindenki dísz-egyenruhában van. A pályaudvaron a bucsuzás alkalmával egé-

szén a háttérben kellett meghúzódnia, a herceg pedig később komoly szemrehányásokat tett neki, hogy bár oly hosszú időt töltött Európában, mégis így nagy bátlovást követett el. A kapitány szökevény hazament és másnap várbafagyva, holtan találták szobájában. Mások szerint ez az eset csak megérlelte régen eltökélt szándékát, de az öngyilkosság igazi oka szerencsétlen családi körülményekben volt.

— **A propeller híján.** Egy-hat tagu — férfiből és nőkből álló — társaság heberozva róttá végig tegnap este a budai utcákat, nagy karjontással, énekszóval. Valahogyan odavetődtek a Farkas-téri propeller-állomásra és át akartak jönni a pesti oldalra, a kapitány azonban nem engedte őket beszállni, mert nem akartak elesénde-sedni. A visszautasított társaság erre bosszút for-ralt. Elállta az utat a közönség elől és senkit sem engedett se ki-, se beszállni. A kapitány erre rend-őrt küldött, aki igazolásra szólította föl a garáz-dalkodókat. A társaság azzal felelt, hogy kövekkel dobálózott a rendőrré, aki aztán kardot rántott a védelmére. Erre aztán megszeppent a társaság és a rendőr felszólítására szépen bementek a második kerületi rendőrkapitányságra, ahol megindították ellenük az eljárást.

— **Temetés.** Kovács Ferenc szigorú orvost, akit a halál fiatalon, pályája legelején ragadt el, tegnap kísérték örök nyugalomra a rigó-utcai ha-bottasházból. A nagytehetségű fiatal embert Szász Károly püspök megható beszédében bucsuztatta el, a mentők nevében pedig Frankl Oszkár szigorú orvos beszéd kíséretében remek koszorút tett el-bunyit társuk koporsójára.

— **Feltűnő letartóztatás.** Tegnap letartóztat-ták Fiumében Ottmarich József ottani bor- és líkő-rereskedőt. A fiumei királyi ügyészséghez két föl-jelentés érkezett ugyanis Ottmarich ellen lopás és csalás miatt. E följelentések Bleicich Jakab fiumei bírtokostól és Sabetz Adolf szabótól erednek. Bleicich 20.000 forintos csalással, Sabetz pedig 23 font sterling és öt darab 20 frankos aranypénz el-lopásával vádolja Ottmarichot. Letartóztatása nagy feltűnést keltett a városban, mert idáig nagy te-kiatélynek örvendett. Ő is egyike volt a Maylander-nerabeli reprezentanza tagjainak.

— **Háboru a levegőben.** Őzre jár már az idő. Sárgulnak, hullnak a falevelek, s a vándor-madarak is utra keltek már. A melegebb hazába készülő golyók a Balkánon gyülekeznek össze és együtt kelnek át a tenger fölött. Egy nagyobb csa-pat várakozó golyóknak különös kalandja akadt. Macedóniában, Monasztirban, a Szaloniki-Üszküb vasuti vonal hídjánál rájuk tört egy sereg s a s és elkeseredett csatát provokált. A golyók nem hagyták magukat; nemsokára még segítség-patokat is kaptak, amelyek segítségével visszaver-tették a sasokat. Ez azonban csak rövid ideig tartó öröm volt, mert a sasok is kaptak segítséget s így megint ők lettek az urak. A csa vége az lett, hogy a golyókból igen sokan, a sasokból pe-dig csak kevesen maradtak halva a csataterén. A babonás nép nagy jelentőséget tulajdonít ennek a levegőbeli harcnak. A golyó — szerintük — a mohammedán nép szimbóluma, a sas pedig a kereszténység. Bizonyosra veszik, hogy a két val-tás között nemsokára háboruza kerül a sor s a vé-gén a kereszténység lesz a győztes.

— **A fiumei podeszta életvesztésben.** Komoly veszedelemben forgott tegnap este Wallentits Antal dr. fiumei posta élete. Amint ugyanis elhagyta az új kormányzói palotát és a gyalogjáróról a kocsi-utra lépett, egy arra száguldó kocsi elől már nem tudott kitérni. Hirtelen megragadta az egyik ló zab-lóját és ezzel megállította a fogatot. Rendőrök siettek oda és letartóztatták a kocsist, kiről kide-rűk, hogy holtlészeg.

— **Mit tudnak a gyerekek?** Egy statisztikus kiszámította, hogy mit tudnak és mit nem tudnak a nagyvárosi iskolásgyerekek. Megszerezte az ösz-szes elemi iskolák vizsgálóinak adatait és ezekből kiderült, hogy a hat-tíz esztendőes gyerekeknek 70 százaléka nem tudja mi a napfény, 54 szá-zaléka, hogy mi a naplemente, 76 százaléka nem látott harmatot, 73 százaléka eleven nyulat, 61

százaléka mókust, 60 százaléka kakukot, 82 szá-zaléka pacsiót, 49 százaléka békát, 58 százaléka csigát, 87 százaléka nyírfát, 59 százaléka szántó-földet, 66 százaléka falut, 87 százaléka hegyet és 88 százaléka folyót. Ellenben 60 százaléka tudja, hogy mi a szerelem, 50 százaléka, hogy mi a til-tott szerelem és 40 százaléka, hogy mi a szerető és a házasságtörés.

— **Öngyilkos színész.** Nagyváradról távirato-zák: Horváth Lajos, a kolozsvári Nemzeti Szin-ház tagja, aki jelenleg a társulattal itt időzött, ma éjjel morbummal megmérgezte magát és meghalt. Horváth már két hónap előtt is tett öngyilkos-sági kísérletet. Akkor borotvával vágta föl az ereit. Állítólag szerelmi bánatában lett öngyilkossá.

— **Meglinchelt gyilkosok.** Amerika hazája a z linchelés népszerű intézményének. A múlt héten is hat áldozata volt ennek a szokásnak. A nép hat rabot szabadított meg a börtön kellemetlenségétől azért, hogy ötöt közülök egy-egy fára felkötötték, a hatodikot pedig méreggel ölték meg. A meglin-chelt rabok gyilkosság gyanúja alatt állottak. Kettő közülök bevallotta, hogy tényleg része volt Orr claredoni kereskedő meggyilkoltatásában és arra őket maga Orrnak a felesége bérelte föl. Az öt néger, mert a meglinchelt néger volt, előbb úgy vélt eleget tenni megbízatásának, hogy éjjel-nappal Orr haláláért imádkozott. Ez az eszköz azonban nem bizonyult célravezetőnek. — Erre kigyóméreggel próbálták szerencsét, Orr azonban ez ellen is immunis volt. De már az a golyó, me-lyet a fejébe röpítettek, megtette a hatását és az öt gyilkos benyújtotta számláját az özvegyhez. A gyanu mindjárt a vizsgálat megindításakor ellenük irányult. Kettő közülök be is vallották tettüket. Ennek a vallomásnak a híre kiszivárgott Claredon lakói közé. Még aznap ötszáz ember tört be a börtönbe és rövid percek múlva az öt gyilkos már függött. Orrné, aki férje ellen a gyilkosokat fölbérelte, valahonnan mérget szerzett s mire zár-kájába ért a nép, már halott volt. A nép fölbujtót a hatóság ismeri, de nem üldözi őket.

— **Polgár Sándor** egyetemi gyak. kötszerész du-sán felszerelt raktárában, Budapest, Erzsébet-körút 50., a legzavartabb minőségben kaphatók mindazok az or-vosi, sebészeti és betegápolási tárgyak, valamint festi egészségünk védelmére szolgáló övszerek, melyeket a modern orvosi tudomány előir.

Napirend.

Nap tár: Kedd, szeptember 6. Római kato-likus: Zakariás. — Protestáns: Zakariás. — Görög-orosz: (augusztus 25.) Bertalan. — Zsidó: Elul 19. — Nap két 5 óra 10 perczkor, nyugszik 6 óra 14 perczkor. — Hold két este 8 óra 41 perczkor, nyugszik 12 óra 5 perczkor reggel.

A miniszterelnök nem fogad.
A földművelésügyi miniszter fogad d. u. 4 ó.
A horvát miniszter fogad délelőtt 8—10 óráig.
Nemzeti múzeum: régiségár, nyitva d. e. 9—1 óig. Többi tárai, köztük a néprajzi osztály is (ejlág-utca 15. sz.) 50 krajczár belépődíj mellett tekintetők meg.

Természettajzi gyűjtemények múzeuma nyitva 10—12 óig. (Múzeum-körút 4.)

A „Hódoló disztribúció”, Eisenhut Ferenc óriási körképe Városliget, Andrássy-út végén, látható reggel 9-től este 7 óráig. Belépő díj 50 kr. Gyermek-jegy 30 krajczár.

Az iparművészeti múzeum, nyitva d. e. 9—12 óig és 2—5 óig.

Technológiai iparmúzeum nyitva 9—1 óig.

Muzeumi könyvtár nyitva 9—1 óráig.

Akadémiai könyvtár nyitva 2—8 óráig.

Egyetemi könyvtár nyitva 8 óratól 12 óráig.

Az új országház kupa-csarnoka megtekin-tető 10—1 óig 50 krajczár belépő díj mellett.

Az egyetemi füvészkert (Üllői-út) nyitva reggel 7-től este 7-ig.

A hadgyakorlatok.

Buziás, szeptember 5.

A mai hadgyakorlat nem egy érdekes jelenetet nyújtott a nagyszámu nézőközönség-nek. A legnagyobb vonzerőt a szkámieni he-gyén lejátszódó csata képe gyakorolta.

Ez a mintegy 350 láb magas hegy, amely majdnem közvetlenül a síkságról emelkedik, a szilasi hegyvel együtt a két fél akciójának középpontja volt. A szkámieni magaslaton fog-lalt állást Palkovich altábornagy, a 38 honvéd-gyaloghadosztály parancsnoka. Itt nagy közön-ség gyülekezett, különösen azért, mert a ki-

rály is többször idelovagolt és József főher-czeg majdnem a gyakorlat egész tartama alatt Fejervary báró honvédelmi miniszterrel együtt itt időzött. Innen nézte Ferencz Sal-vator főherceg is az érdekes és helyiyel-köznel izgató látványt, amint a gyalogság az ellenseges ágyuk bömbölése közt minden ol-dalról előrenyomult. József főherceg és Fe-rencz Saluator főhercegek közben többször váltottak szót Wlassics Gyula dr. közoktató-ügyi miniszterrel is. Az e hegyen gyülekezett közönség közt volt Ludwigh Gyula főrendiházi tag, a magyar királyi államvasutak igazgató-elnöke is, aki, mint működvelő fényképész nem egyszer fordította fotografáló masináját a király és a főhercegek felé.

Az első összedtközés.

Ma történt meg Buziás környékén az első nagyobb összedtközés a 7. hadtest és a 12. hadtest-nek az elülső vonalban álló két hadosztályai között.

Az utóbbiak ma reggel a szilasi hegy nyu-goti lejtőjén egy technikailag megerősített védelmi állást foglaltak el. A 7. hadtest ezt az állást há-rom hadosztálylyal támadta meg. A harc, amely érdekfeszítő részletekben rendkívül hővelkedett, már reggeli 8 óra felé megkezdődött. Ugyanez- rohamot intéztek egymás ellen a két hadtestnek északi szárnyához beosztott nagy lovassági testek Bakovár és Kővéres környékén.

Kilencz óra után már a két hadtestnek gya-logcsapái között is megkezdődött a harc, amely-nek hevessége déli 12 óráig nőttön-nőtt. Ebben az időben sikerült a 7. hadtestnek Skamienre és a töle délre fekvő magaslatra vonulni, mire a 12. hadtest megkezdte a visszavonulást a Dumbrava-erdő felé, hogy ott ujult erővel fejtsse ki ellenáll-sát adgig, amíg a Lugosból odamenetelő 35. gya-log-hadosztály odaérkezik.

Kevéssel ezen visszavonulási mozdulatnak megkezdése után kiadta a hadgyakorlati fővezető-ség az ütközet állásának megfelelőleg a határvo-nalakat, mire az ütközetet lassankint abbahagy-ták és körülbelül délutáni két órára teljesen meg-szüntették.

Ferencz Ferdinánd főherceg tegnap óta ide-iglenesen átvette a 17. gyaloghadosztály parancs-nokságát és ezzel a hadosztálylyal megtámadta a 12. hadtestnek Buziásban és a Szilasi-hegyen el-helyezett részét.

Hét óráig a nyeregben.

Ez a kitaró lovas, akiről szó van, maga a király. Ő felsége a kísérettel és a külföldi attaché-kal reggeli 7 óra 30 perczkor lovagolt ki a had-gyakorlatok terepére. Először a 16. gyaloghadosz-tály és a 38. honvédgyaloghadosztály állásait szem-lélte meg a szilasi hegynek nyugati lejtőjén, majd fellovagolt a hegyre, hol ekkor már együtt volt Beck báró tábornagy a vezetőség tagjaival. In-nen a király nagy érdeklődéssel nézte a 7. hadtest oszlopainak felvonulását, amelyek támadni készül-tek a 12. hadtestet. Midőn végül tisztán kivehető volt, hogy a 7. hadtest támadása a Szkámien-hegység felé irányul, ő felsége e magaslatra lova-golt és ott maradt mindaddig, amíg a 34. gyalog-hadosztály és a 23. honvédhadosztály egyes részei elfoglalták a magaslatot.

Miután kiadták a határvo-nalakat, ő felsége meg a két hadtest északi szárnyára ment, ahol a Ferencz Ferdinand főherceg altábornagy parancs-noksága alatt álló 17. gyaloghadosztály egyes részei már megszállották volt a szilasi hegyet és Buziás hegyset is. Itt kevéssel előbb érdekes csa-tározás fejlődött volt ki Cerri altábornagy 16. gya-loghadosztályának visszavonuló részei és Ferencz Ferdinánd 17. gyaloghadosztályának üldöz ő csa-patai közt. E harcban eredménynyel működött közre a Klobuczár altábornagy parancsnoksága alatt álló 7. lovashadosztály is. Ő felsége a harcmező e részén épen akkor jelent meg, midőn a 17. had-osztály zöme Ferencz Ferdinand főherceg vezány-lete alatt a Buziás-színészeti utól jobbra és balra harcszerű alakzatra ment át.

Már elmúlt délután két óra, midőn ő felsége Buziásba visszatért.

Ezzel fényes tanuságot tett kitartásáról és önmegtagadásáról. Több mint hetefel órán át ült nyeregben s midőn délután 2 óra után a főhercegektől és Beck báró tábornagytól kísérve, látmat Buziákra érkezett, még mindig teljes frissességben ülte meg a lovat.

Lelkes örömet keltett Buziás közönségénél az a hír, hogy ma, midőn a 67 gyalogdandár a Skamien hegynek fiatal szőlőültetvényekkel borított részén harcszerű alakzata készült átmenni, ő fellege külön hívívó útján kiadta a parancsot, hogy kímélni kell az ültetvényeket, minek következtében az oszlopok csakugyan jobbra tartottak az utak és a tengeriföldek fele.

Ferencz Ferdinand főherceg szombaton egymaga megtalálta az utat Sztamora román fészekbe, hogy átvegye hadosztálya parancsnokságát. A főhercegnek, itt, amint mondják, nagyon szerény volt a szállása s bizony konyhája sem igen veteledhetett azzal az ebéddel, amelyet ma a király sztalánál költött el. A főherceg-parancsnok azonban mindezeket az apró nélkülözéseket a katona kedélyességével viseli.

Élénk érdeklődést keltett a két léghajó is, amelyek egyikét a szilasi hegyről, másikat Sztamora-ról bocsátották fel, hogy a hadakozó felek gyors áttekintést nyerjenek egymás haderejéről és hadállásáról. A kissé erős szél mellett, amely a léggömbök picziny hajóit ugyancsak ingatta jobbra-balra, a bennülő léghajó-tisztek nem a legkényelmesebben érezték magukat.

A hajléktalan ferenczrendiek.

A magyarországi Ferencz-rendnek szomorú emlékü éve lesz az idej. Nemesek tagjai, de előljárói is elhagyták.

Róma feltűnő könnyen adta meg az idén minden kérvényezőnek az engedélyt a világi papok sorába való átléphetésre. S ezzel a joggal több mint száz felszentelt pap élt.

Nagyrészüket befogadta Vaszary Kolos bíboros hercegprímás, azután Heteyi Sámuel pécsi, Schuster Konstantin váci, Bubicz Seigmund kassai, Desewffy Sándor csanádi, Rimélyi Károlyi szepesi püspök, míg a többiüket még nem vette fel senki. Azok állás és foglalkozás nélkül élnek, kitéve annak, hogy papi pályájuktól végleg meg kell válniuk.

A római engedély ugyanis egy évre szól s a míg ez le nem jár, addig csakis a szűz Máriáról nevezett tartomány zárdái tartják meg kebelükben őket, de a többi provinciák nem. Azok kenyér nélkül, világba bocsátottak mindenkit, aki csak Rómához engedélyért merészelt fordulni. Ez a létszám!

Az így kilépett papok, a római leirat szerint, ama püspökök főhatósága alá tartoznak, akiknek megyéjében laknak. Ámde ezek különbözőképen bannak el velük. Némelyek ugyanis megengedik, hogy az egyházmegye területén papi funkciókat végezzenek és így papi módon éljenek, mások még ezt is megtiltják, mert mint nem megyés papok, áldozároknak elismertetnek ugyan, de több püspök szerint, papi funkciókat az ilyenek mindaddig nem teljesíthetnek, amíg csak egy püspök fel nem veszi őket.

Magyarországon most körülbelül harmincz kilépett francziskánus él még egyházmegye nélkül és ezeknek majdnem kétharmada papi funkciókat nem teljesíthet; mert nem volt oly szerencsés, hogy felvevő püspököt kapjon.

Többen közülök Rómába, a rend generálisához fordultak és attól kérdezték meg, vajjon kinek a főhatósága alá tartoznak, hogy lelki joghatóságot ennek útján kérjenek. És az kijelentette, hogy az elhagyott szerzetnek főnökét mindaddig főnöküknek, a rendet pedig mindaddig rendjükné tartoznak tekinteni, amíg csak felvevő püspököt nem kapnak. Ideiglenesen pedig annak a püspöknek alattvalói, ahinek megyéjében laknak.

Ámde ez a római nyilatkozat nem imponál minden püspöki udvarnak s így a kilépett francziskánusok sorsát a pusztaság szeszély irányítja. Abban az egyházmegyében, amelyben kedve tartja a püspöki iródaigazgatónak, kapnak lelki joghatóságot

és papként élhetnek, abban pedig, amelyikben nem, — nem!

Az egyházjog szerint a szerzet még az esetben is tartozik eltartani őket, ha munkaképtelenné válnak. A római engedély nem helyezi hatályon kívül ezt a jogot, azt azonban a szent ténykedésektől felfüggesztés terhe mellett hagyja meg nekik, hogy a szerzet ruháját, az engedély vételétől számított egy hónap alatt vessék le. Papi ruhát azonban kötelesek viselni, mert ezt szintén az egyházjog írja elő.

Már most oda jutottak a kilépett és hajléktalan ferenczrendiek, hogy vagy visszatérnek a rendbe és akkor a zárdában egy évig nem viselik a rend ruháját, mint azt a szűz Máriáról nevezett provinciában tényleg teszik is, vagy pedig más nem papi foglalkozás után fognak nézni és akkor abból élnek meg, de papi funkciók teljesítése nélkül. És ezzel tényleg megszűnnek papok lenni.

Ámde ez sokkal több nehézségbe ütközik náluk, mint más embernél; mert a szerzet bizonyítványok nélkül engedte el őket s így nem mozgathatnak szabadon.

És ha püspököt találnak, attól függ, vajjon a rendfőnök kedvezően fogja-e kiállítani róluk az információt avagy nem; mert ettől függ felvételük. Kezükbe ugyanis egy betű bizonyítványt sem adnak soha.

Ha a bizonyítványokkal való ilyenmü játékot Róma rendelte el, akkor rútul rászedte a kilépett szándékozók, mikor engedélyt adott nekik a kilépésre, ha pedig ez pusztaság önkénykedés, akkor a magyar kormány kell, hogy segítsen a dolgon; mert pusztaság önkénykedésből még a barát-főnökök sem tehetik tükre kilépett pap-testvéreiket.

A proletárok száma ugyanis elég nagy már, semmi szükség sincs tehát rá, hogy azt pusztaság számításból még a barát-provincziálisok is szaporítsák.

Mint értesülünk, az Üdvözítőről nevezett rendtartományból több kilépett pap a belügyminiszteriumnál tesz majd panaszt és azt kéri meg, hogy a szerzetes-főnököt a működési és iskolai bizonyítványok kiadására szorítsa rá.

Modern kuruzslók.

A Cagliostrok idejére és az Eugéne Sue-féle regények sötétes hőseire kell gondolnunk, ha végig olvassuk azt a röpiratot, amelyet Nagyváradról egy tudós fiatal orvos, dr. Edelmann Menyhért küldött be hozzánk.

Megdöbentő, hogy a villamosság századának alkonyán a vak néphit és a babonás képzelem még mennyire képes erőt venni az embereken; megdöbentő, hogy ugyanabban a században, amelyben egy Pasteur, Semmelweis, Billroth, Charcot a szenvedő emberiséget megajándékozzák a tudomány egy-egy vívmányával, az együgyű, regényes népfantázia még mindig ott kalandozik a kuruzslóknál: tőlük vár segílyt és gyógyulást.

De mit tesznek a hatóságok? Sem erélyük, sem kedvük, hogy a kuruzslók garázdalkodásainak véget vessenek. Szinte ugy látszik, miúta az a naiv hit, amely a kuruzslók áldozataiban él, a hatóságokat is megszállotta volna, miúta a hatóságok is bizonyos titokszerű gloriolát látnának a modern Cagliostrok feje körül.

A hozzánk beküldött röpirat főként egy nagyváradai kuruzslóval foglalkozik: azzal a bizonyos Németh Sándorral, akinek üzelmét lapunkban is szóra tettük már. Évek óta „gyógyít” ez az ember — aki azelőtt gazda volt, de tönkrement — fogad, vizsgál és kural beteget, elad nekik gyógyszereket, és nem görbül meg egy hajszála sem. Ezen az úton megint vagyon szerzett. De óvatosságból fogott magának egy okleveles orvost, dr. Hegedűs Pált és ennek a czégtábláját akasztotta ki utóbb háza elé. Ő azért tovább gyógykezel, dr. Hegedűs Pál, aki azelőtt Debreczenben volt gyakorló orvos és most nyugdíjas járásorvos, csak czimzetes figuráns.

Németh Sándor üzlete, jóllehet tudósvész és szembaj: egyforma szerrel gyógyít, nagyon virágzó.

Most egy éve másfélezer darab üveget adott el házalóknak, amelyek eredetileg mind tele voltak, tudja isten milyen folyadékkal és amelyeket sikerült betegeivel jó pénzen kiüríttetnie. És egy pár hónap alatt mind újra felgyűl néhány száz üres palaczk.

Közben elpusztulnak az áldozatok, amint azt a nagyváradai halálozási anyakönyv bizonyítja. És most mi történik? Valami megfoghatatlanul könyvelmü, ostoba és tragikomikus. A hivatalos halottkém beírja a halottvizsgálati jegyzőkönyvbe, (a hol magvan a halott neve, állása, kora, a halál oka, ideje stb.) beírja a jegyzőkönyv 8-ik rovatába ezt, hogy:

8	A gyógykezelő orvos neve	Németh Sándor

Igy tett Toronyai László halottkém ur Püspökiben — nem egyszer — és hasonlóképp Vékony János halottkém ur Hegyköz-Ujlakon! Egyik sem törődött azzal, hogy van-e Németh Sándornak oklevele vagy nincs.

A járásbíró pedig, amikor itélkeznie kell Németh Sándor fölött kuruzslás miatt, tízenyolcz esetért egyenkint 2 forint, összesen tehát 56 forint pénzbírsággal sújtja, mondván szóról-szóra:

„A vádlottat a bíróság a felmerült 28 esetért egyenkint 2—2 forintra, összesen 56 forint pénzbüntetésre ítélte, mert Németh Sándor kuruzsló a bíróság ítélete szerint a szenvedő emberiség hasznára működött.”

Ehhez az ítélethez nem kell kommentár. És csoda-e akkor, ha Németh Sándor példája vonz és az országban mindenfelé fölütik fejüket a Cagliostrok.

Debreczenben egy elcsapott díjnok rendszeresen foglalkozik kuruzslással és ilyen névjegyet nyomtatott:

TÁPAI MIHÁLY u. n. csodadoktor lakik Pacsirta-utca 251. sz. alatt saját házában Debreczen.

A vizitkártya hátlapján harmincznégyféle bejegyzés van felsorolva, amelyet Tápai Mihály gyógyítási tud. A névjegy legalján pedig apró betűkkel olvasható, hogy: „Debreczen. Nyomatott a város könyvnyomdájában. 1898—229.” A debreczeni kuruzsló tehát megengedi magának azt a jó trefát, hogy egy hivatalos nyomdában sokszorosíttatja reklámait.

Csaknem amerikai élelmesség szorult Mészáros Endrébe, egy faczér urasági inasba, miután a kaptafára, régi mesterségére már ráunt. Csorváson, Békésmegyében, a következő táblát akasztotta ki lakása elé:

Gyógyító-ipartelep.

És iparszerűleg gyógyítja „telepén” a csorvási beteget. A hatóságok pedig epidemikus türelemben szenvednek: Nagyváradon, Debreczenben és Csorváson. A modern Cagliostrok vigan hanczuroznak tovább a magyar közigazgatással.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Az Ujházy-krisis. Még Huszár Kálmánnak, a szerencsétlen kezű kormánybiztosnak a hagyatékához tartozik az Ujházy-krisis. Annak idején megírtuk, hogy Huszár törölte a Nemzeti Színház kitűnő művészeinek járandóságaitól azokat a pótlékokat, amelyeket Ujházy addig kapott. A pótlékok beszüntetésével Ujházyt 2600 forint veszteség éri minden csztendőben és tekintettel arra, hogy fizetéséből (tartozásának törlesztése után) havonként csak 110 forintja marad, megélhetése majdnem lehetetlenné van téve. A művész azt kérte, hogy a pótlékokat hagyják meg neki, vagyis adjanak neki annyit, amennyit idáig is kapott, de ezzel a kérelemmel elutasították. Erre a Nemzeti Színház igazgatójához levele

intézeti, kérve elbocsátását. Az igazgató a következő levéllel felelt:

Igen tisztelt művész!

A mai napon hozzám intézett levelére, a melyben a Nemzeti Színház kötelekéből való elbocsátását kéri: szerencsém van tisztelettel kijelenteni, hogy kérelmét nem teljesíthetem. Ön, igen tisztelt művész, még több évi szerződés köti a Nemzeti Színházhoz és előbb élvezett rendkívüli pótlékának és a magyar királyi Operaháznál elfoglalt játkörmesteri állásának megszüntetése nem jogalap szerződésének felbontására. Ahogy a Nemzeti Színház igazgatósága teljesítette és teljesíti szerződéses köteleseit önrel szemben: épen ugy kötelessége az is, hogy a szerződött tag részéről vállalt kötelezettségek érvényét szerezzen. Amidőn ezt szerencsém van ismételtén és határozottan kijelenteni, egyben tisztelettel felkérem, szíveskedjék teljesíthetetlen kérelméről elfállani és a szerződésben vállalt kötelezésekkel járó munkáját megkezdni. Illetőleg ahhoz való készségét kijelenteni. Fogadjon stb.

Budapestben, 1898. szeptember 1.

Festetics Andor
igazgató,

Ujházy azonban ilyen körülmények között ragaszkodik ahhoz, hogy otthagya a Nemzeti Színházat és elszereződik esetleg valamely más fővárosi színházhoz. Ma este a „Velencei Kalmár”-ban már Gyenes játszott Ujházy helyett. Nem szükséges bővebben kifejtenuk, mily óriási veszteség volna a Nemzeti Színházra nézve Ujházy távozása. Hisz ez el sem képzelhető, de azt hisszük nem is fog bekövetkezni. Okunk van bizton hinni, hogy maga Perczel Dezső belügyminiszter veszi kezébe az ügyet és a miniszter bizonyára megtalálja a formáját annak, (mert formakérdés az egész), hogy Ujházy továbbra is megmaradjon legelső műintézetünk kötelekében.

* Egy magyar művész hegedűje. Király Béla hegedűművész hazánkba a napokban hangversenyt adott Salzburgban, még pedig egy rendkívül érdekes hegedűn. Valamikor a világhírű Ole Bull tulajdona volt, aki viszont Viotiától kapta az értékes hangszeret. Mikor Vioti halálos ágyán feküdt, még egyszer hallani akarta kedves hegedűje hangját, de keze már nem bírta a vonót. Ekkor jött hozzá a fiatal Ole Bull, aki remek játékaival annyira elragadta az agg mestert, hogy ez hegedűjét neki ajándékozta. A kétszáz éves hegedű történetét egy elfakult okirat regéli el, amelyen eddigi tulajdonosai vannak szép egymásutánban felsorolva. Huszonnyolc voltak összesen, közöttük nyolcz művész, két herceg (a parmai és egy másik, akinek neve olvashatatlan), három fajúsi tanító és hat cigány. Ez a vegres társaság a hegedűt már vagy tizenkét alkalommal hordozta a föld körül, sőt Indiában a fedele két ízben is leest. Hanem azért lágy, tiszta hangját máig is megtartotta.

* Hegyi Aranka bucsuja. Hegyi Aranka holnap, kedden, utoljára lép fel ifj. Bozor József operettejében „A kis alamusi”-ban. A darab 1894. márczius 10-én került először színre és Hegyi Aranka De Chateaux Renard viccomte szerepét eddig negyvenegyszer játszotta a Népszínházban. A holnap esti előadás lesz a negyvenkettődik. A „Fehér egér”-nek a Népszínház pénteki premiéréjének, jelmezes főpróbája csütörtökön délelőtt tíz órakor lesz.

* Vaskorona egy művésznak. A király ő felsége Mottl Félixet, a karlsruhei opera hírneves karmesterét (aki osztrák állampolgár), a harmadosztályú vaskorona-rendjellel tüntette ki.

FŐVÁROS.

(A Várszínház telke.) A főváros, amint már említettük, a miniszterelnöki palota kibővítése céljából, hajlandó átengedni a Várszínház épületét és telkét; még pedig magát az épületet 44.270 forint feltárlási értékben, a telket pedig négyszögölenként 160 forgalmi árban. A miniszterelnök, a ma érkezett leiratában kijelenti, hogy — noha a főváros részéről meghatározott érték nem egészen a tényleges állapotnak megfelelő — nehogy késlekedés történjen az építkezésben, hajlandó ezt az árt megadni. Később a miniszterelnök, hogy a főváros

az épületet és telket 1899. április elsején átadja. A vételárat a kormány 1900. február 1-én fizeti le. Felhívja a miniszterelnök a főváros hatóságát, hogy az adás-vételi szerződést ilyen értelemben készíttesse el s hozzá terjeszse föl.

(Az iskolakötelesek összeírása.) A székes főváros közönsége fölterjesztést intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez az iránt, hogy a kisdudó- és iskolakötelesek ne legyen kötelesek a főváros minden esztendőben összeírni, hanem csak hosszabb időközökben. A miniszter, a ma érkezett leiratában tudatja a székes főváros közönségével, hogy ehhez a kívánsághoz nem járul hozzá, mert ez az összeírás van arra hivatva, hogy az idevonatkozó törvényes szabályok végrehajtásához a kellő alapot nyújtsa. Elrendeli ennél fogva az évenként való összeírást, azzal, hogy az 1898—99-ik iskolaévre már nem kívánja meg az összeírást.

(Az új Hadik-kaszárnya.) A budai oldalon, a Ferencz József-híd közelében most készült el az új Hadik-kaszárnya, amelybe az év végén már beköltözik a katonaság. Az új kaszárnyában a tűzrendőri vizsgálatot és műszaki szemlélt ma tartotta meg a katonai bizottság Breuer Szilárd fővárosi tűzoltó segédtszjt jelenlétében. A bizottság teljesen rendben találta az épületet. A Hadik-kaszárnyában annak a zászlóaljnak a fele fog lakni, amelynek a másik felét a belvárosi új kaszárnyában, illetőleg a téparancsnoksági épületben helyezik el. A közös tisztai étkezőt azonban a Hadik-kaszárnyában rendezték be.

VIDÉK.

* (Megsemmisített lőkészválasztás.) Miskolcra írja tudósítónk: Átány református község nagy szótöbbséggel Gaál Ferenczet választotta meg lelkészének. A választás ellen azonban az egyházigazgató jelentékeny száma panaszos kérvényt nyújtott be az esperességhez. Az egyház-megyei hírség most Gaál választását megsemmisítette, egyben Solyom Gyula hec-csatai és Kovács Károly egri lelkészeket az új jelöltségtől azzal az indokollással rekesztette ki, hogy az első választásnál nagymérvű korteskedést vittek végbe.

* (A naszódai választás.) A Ciocan lemondása következtében megüresedett naszódai választókerületben szeptember kilencedikén lesz az új választás. Eddig csak egy jelöltje van a kerületnek: Ciocan, akit újból meg akarnak választani. Nagyon valószínű, hogy nem is támad ellenjelöltje s hogy a választás egyhangú lesz.

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Az öngyilkosság — meggyaláz. Ezt mondotta ki a budapesti királyi tábla egyik legközelebbi határozatában. A panasz szerint A. Z. azt híresztelte B. G.-ről, hogy öngyilkossági szándékkal felakasztotta magát. Nem halt azonban meg, mert ugyancsak ő maga sietve elvágta a kötelet, amelyen már lógott. Ezt a hírt B. valótlannak nyilvánítva, feljelentette A.-t rágalomzásért, de a törvényszék a hír terjesztésében semmi különösebb sértő dolgot nem talált. A feljelentő appellált s a királyi tábla, megváltoztatván az elsőfokú határozatot, a bünyádi eljárás megindítását rendelte el. Érdekes a másodbírószög végzésének megokolásából a következő passzus:

„Tekintve, hogy a társadalmi felfogás szerint az öngyilkosság megkísérlése a tettest közmegegyezésnek teszi ki, a panaszolt cselekményben a büntetőtörvénykönyv 258. §-ába ütköző rágalmozás vétségének jelenségei látszanak fenforogni: minél fogva a bünyádi eljárás folyamatba tétele indokolt.”

— Ha a férj arczu út a feleségét. Különválva el Nagy Márton 72 éves jászberényi gazda a feleségétől. Február elsején az utcán találkozott az asszonyával, mivel valami okból összeszólalkozott. Egy pofon lett a találkozás vége, mely az asszonyt három hétre az ágyhoz szögezte. A törvényszék előtt azzal védekezett az öreg, mikor kérdőre vonták:

— Hiszen a feleségem.

A törvényszék ezt a védelmet nem fogadta el és Nagy Mártont súlyos testi sértésért egy havi fogházra ítélte. A vádlott súlyosnak találta a kiszabott büntetést és ezt be is jelentette az elnöknek:

— Sok az kérem, egy pofonért.

— Felelbezzhet, mondta az elnök, amit Nagy Márton meg is cselekedett.

— A józseféri postasikkasztás. Tóth Kálmán, a Brémában elfogott postasikkasztó és felesége előtt tegnapelőtt hirdette ki Czárán királyi táblai bíró a vádhatározatot. Tudvalevőleg hivatali sikkasztás miatt helyezték vád alá Tóthot, nejét ellenben, akit eleinte orgazdasággal vádoltak, szabadlábra helyezték s ellene az eljárást megszüntették. Tóth Kálmán nem felelbezzett a vádhatározat ellen, ugy, hogy a végtárgyalás rövid időn belül meg lesz tartható.

— A rab-kauczió. A múlt évben váltóhamisításért elfogták a fővárosban Schweiger Miksát egy erdélyi nagybirtokosnak, Schweiger József bécsi lakosnak a fiát. A fiatal gavallért utóbb szabadlábra helyezte a törvényszék, de csak ugy, hogy az atyja ötezer forint kaucziót tett le érte. A bűnpörben azóta jogerős ítélet keletkezett: a kuria Schweigert egy évi börtönre ítélte s ez, osztrák honos lévén, Bécsben tartózkodik s eszeágában sincs büntetését megkezdeni. A dolognak ebben az állásában a törvényszék elrendelte a fiatal Schweiger körözését s egyúttal az óvadékot, mint az államkincstár tulajdonát, beutalta az állampénztárba. Az óvadékot letérő apa felelbezzett ez ellen s a királyi tábla feloldotta a határozatot, mint az „Ügyvédi Lapja” közli, a következő érdekes megokolással:

A törvényszék utasítandó volt, hogy Schweiger Józsefet, Schweiger Miksának a királyi törvényszék által kitűzendő záros határidő alatt előállítására, az óvadék különben elvesztése terhe alatt, felhívja s a kifejendőköz képest hozzon a királyi ügyész indítványának megtétele után új határozatot. Addig pedig az óvadék és járulékaiknak továbbra is letétként kezelése iránt intézkedjék, mert az óvadék és járulékaiknak az államkincstár tulajdonaként az állampénztárba beutalása vagyoni marasztalást képezvén, ez az intézkedés csak jogerőre emelkedés után hajtható végre.

SPORT.

+ Főherczegek vaddisznó-vadászaton. József Ágost és Ferencz Salvator főherczegek — mint máramarosi levelezőnk értesül — szeptember 9-én oda érkeznek. A főherczegek a szarvasbögés idejét várják be, de addig is hajtasokat tartanak vaddisznóra. József Ágost és Ferencz Salvator főherczegek Máramarosban időzése alatt az ellátás felügyelete Szeinhauz József királyi főerdőmesterre lesz bízva. A főherczegek, kik Kabola-Polyánán fognak szállásolni, a vadászatoknál Láncoz Antal kabola-polyánai királyi erdőszög fog segídekni. Ugy a fiatal József Ágost főherczeg — ki már többször fordult meg Máramarosban — mint fiatal rokona, Ferencz Salvator főherczeg Máramarosba érkezése elé nagy érdeklődéssel néznek.

+ Az alagi löversenyek. Holnap újra versenyek lesznek Alagon. Az alagi szeptemberi meeting második napjának a főszáma a Rubel-akadályverseny, amelynek 1500 koronás díjáért Thury, Dogaresse, Wiosna, Csehi, Olyan, Fejedelem és Kérdés fognak a starthoz állani. A legjobbakk közöttük Kérdés és Dogaresse. Érdekes küzdelem lehet a gátverseny-handicap-ben, melyben Harmat, Belle Helene és Orbad bírnak legtöbb eséllyel. Tipjeink a holnapi napra a következők:

- I. Béniatos—Oho.
- II. Kérdés.
- III. Harmat—Belle Helene.
- IV. Jutka—Futár.
- V. Játék.
- VI. Nyírbokás—Fogaras.

+ Bécsi szeptemberi löversenyek. Holnap lesz a bécsi szeptemberi meeting második napja, melynek programjára főcseményül a kétvezek számára kiírt Stromian-handicapot tűzték ki. E versenyben jól állnak sulyban Sascha, Dusa és

Szokás a nagyon valószínű, hogy a futam ezek között fog eldőlni. Soscha a budapesti nyári meeting utolsóelőtti napján csak fejhoszszal volt második Häng di an mögött. Duca nagy súly alatt több ízben jól futott. Szokás pedig általában olyan jó, mint Honour Bright, mely tegnap holtversenyben volt első Magister-rel. Minthogy a Szokásról terjesztett hírek forma gyanánt nem tekinthetjük, inkább a nyilrások forma mellett maradunk s Soscha és Duca között keressük a győztest. A meglepetést azonban Szokás részéről nem tartjuk kizártnak. A többi futamokra nézve tippeink a következők:

- I. Dominik—Guardian.
- II. Toll—Weatherbound.
- III. Duca—Soscha—Szokás.
- IV. Balak—Prosa.
- V. Zircz—Aga.
- VI. Pagat ultimo—Auersperg-istálló.
- VII. Liebig—Györgyike.

† A nagy bécsi handicap. A vasárnap lefutandó ezerhatszáz méteres nagy bécsi handicap-re a következő lovak maradtak állva:

Mirkó 46	65 kg.	Fóth Park 36	48 kg.
Tip-Top 46	63	Wienarwald 36	48
Szolgabíró 46	58	Wagner 36	48
Or-dur 46	58	Katinka 46	47
Gonosz 36	58	Sarajeva 46	47
Kelet 46	57.5	Gehst vira 46	47
L'Astro 46	55.5	Prosa 36	47
Busseri 36	55	Portély 36	46
Néni 46	54	Wie Seide 36	45.5
Primula 36	53	Jasmin 46	45.5
Pavolin 36	53	Toll 36	44.5
Véletlen 36	51.5	Cousine 36	43
Crampon 36	51.5	Aspasia 36	42
Malfeser 36	49.5	Pressburg 36	40

† Esterfi Angliában. Említettük, hogy Esterfi-t tulajdonosa nevezte az angol Cesarewitch-re és Cambridgeshire-ra. E két híres angol handicap-re tegnap volt a teherközlés. Egy távirati értesülés szerint Esterfi mindkét versenyben 44 és fél kilogrammot kapott. Jeddah, az angol derbygyőztes, tizennégy fonttal kapott többet. Ha tehát az Esterfinél legalább négy kilogrammal jobb Áruót benézték volna, akkor bizonyosan alig lett volna különbség Áruót, a magyar és Jeddah, az angol derbygyőztes között; ami eklatáns bizonyítéka annak, hogy az angol szakvélemény nagyon jónak tartja derbyjérátunkat. Esterfi aligha fogja a Tokio példáját követni, nem fog kimenni Angliába, ahol aligha volna keresni valója.

† A nagy freudenauai handicapról. A bécsi szeptemberi meeting első napján döntésre került nagy freudenauai handicap-nek lefolyása a következő volt: A tizenháromas mezőny többszörös kísérlet után egy vonalban ugrott el a startól. A tribünök előtt Félénk vezetett igen erős iramban Szolgabíró és Dalfy előtt, melyeket nyomon követtek Alpár és Barinkay, aztán Fóth-Park, Toll, Gaspilleur és Áldomás, néhány hosszszal ezek mögött Tripoteuse, Shannon és Primula, hátul pedig Jasmin haladt. A tribünökkel szemben Szolgabíró visszacsúszott egészen Primula mellé, Alpár pedig már nem bírja a versenyt, Barinkay ellenben az iramot gyorsító vezetőt leszorítja. Így aztán csakugyan örüléssel halad a mezőny a rövid oldalon, hol Félénk-hez Barinkay és Tripoteuse vannak legközelebb, míg Fóth-Park és Szolgabíró lankadni látszanak. Shannon, Toll és Áldomás javítanak helyzetükön, ellenben Fóth Park, mely az egyenesen ismét jobban ment, végleg verve van s Toll küzd a könnyen nyert Shannon és a helyre kintott Fóth Park ellen. A tulságosan elmaradt Szolgabíró negyedik, Tripoteuse és Áldomás előtt; Barinkay felartott utolsó. Az esetleges osztályok a futamban a következők lettek volna: 5: 20 Primula és Jasmin, 32 Fóth Park, 47 Gaspilleur, 50 Szolgabíró, 53 Áldomás, 63 Toll, 64 Barinkay, 74 Alpár, 119 Tripoteuse, 145 Félénk, 149 Dalfy.

† Megbűntetett jockey. Az osztrák „Jockey-Club” igazgatósága Peake jockert két versenynapra felfüggesztette a lovagástól, mert a kétévéses handicapjének a startjánál az indítónak nem engedelmesskedett.

† Kerékpárverseny. A „Hannia” magyar bicikli klub vasárnap, szeptember 11-én, tartja országos kerékpárversenyét a csömöri-ut versenytéren. A verseny programja nyolcz számból áll, melyek között a legérdekesebb a hűgyék verseny lesz. Ujdonságánál fogva érdekes lesz az üldöző verseny is. A nevezési határidő szeptember 7-ének esti 9 órája.

NYILT-TÉR. Naschitz-intézet

maia elemi iskola leányok és fiúk részére
6 osztályu felsőbb leányiskola
gimnáziumi osztályokkal egybekötve.
Kitűnő internátus. — Államérvényes bizonyítványok.
Előjegyzések és beiratások mindennap.
Felvilágosítást ad
az igazgatóság, **Andrássy-ut 34.**

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági távirat.

New-York, szeptember 5. Az itteni valamint a chicagói börze az ünnep miatt zárva van.

A bécsi mezőgazdasági értekezlet.

Bécs, szeptember 5.

A mezőgazdasági értekezlet mai ülésének tárgyát a „tengerentuli verseny” képezte, amelyhez mint főszónokok a németországi mezőgazdák szövetségének kiküldöttjei szölkak hozzá, akik határozatlan követelték, hogy a törvényhozás vegye védelmébe a hazai mezőgazdaságot a tengerentuli versenyyel szemben.

Lucke birodalmi gyűlési képviselő Majna melletti Offenbachból a mezőgazdaság védelmében emel szót. A szónok rámutat arra, hogy a földmiveléssel foglalkozó lakosság súlyod, míg az iparral foglalkozó gyarapszik. Ez közgazdaságilag egészségtelen fejlődés, amelynek a következménye, hogy az ország idegen földtermékekkel van elárasztva. Az állami közgazdaság alapja a földmivelés és az ezt képviselő parasztság. Ezt támogatni és erejében megtartani, magának az államnak áll érdekében, a termelők érdekében behozatali vámokat kell létesíteni.

Hahn birodalmi gyűlési képviselő, a mezőgazdák szövetségének igazgatója, szintén a mezőgazdaság megvédése mellett beszél s azt mondja, hogy a társadalomban csak egy óvható meg a rend, ha a mezőgazdaság megmarad. A fenyegetett európai államoknak kötelessége, hogy a tengerentuli külfölddel szemben egyöntetűbben lépjen föl, mint azt eddig tették. Valamennyi állam parlamentjének feladata ezt a gondolatot előmozdítani. Mindenekelőtt a földmivelő lakosságot kell szilárdan szervezni, hogy politikai téren egyöntetű legyen az eljárás.

Attems Henrik gróf (osztrák gyümölcsstermelők egyesülete) sajnálja, hogy a lakosság sterilizálása Ausztriában megakadályozza a mezőgazdaság fejlődését.

Hohenblum lovag hozzájárul a német birodalmi szónokok fejtegetéséhez. A szónok azt kívánja, hogy Németország és Ausztria között szövetség létesüljön a gazdasági függetlenség teljes megóvása mellett a tengerentuli verseny elhárítása céljából.

Klapper (mezőgazdák szövetsége Berlin) számadatokkal igazolta, hogy az amerikai termékeknek Európába való behozatala 1897-ben öt millió dollárról nyolcz millióra emelkedett.

Endell nagybirtokos végül az összes gazdasági körök egyesítése érdekében beszél.

Mezőgazdaság.

Méhészeti vándorgyűlés. Salzburgból jelentik: a németországi, osztrák és magyar méhészeti vándorgyűlés ma nyílt meg. A vándorgyűlés köszönettel fogadta a magyar földmivelési miniszter adományát és az Ambrózy Béla által való képviseltesét. Magyarország méhészeti a salzburgi vándorgyűlésen a következők képviselték: Mátyás Izidor miniszteri tanácsos, a vándorgyűlés magyarországi osztályának elnöke, továbbá Kovács Antal méhészeti felügyelő, Abaffy József, Rinder István, Lakatos Karoly, Molnár Máté, Nemesszegi Kálmán, Singer Benő, Ullmann József, Vadász Jenő.

Kiállítás Marosvásárhelyt. A marostordamegyei gazdasági egyesület szeptember hónap 29-étől október 3-áig Marosvásárhelyt díjazással egybekötött általános termény-, házi- és műipar-, gazdasági gép-, valamint tenyészszarvasmarha kiállítást rendez. Kiállítatnak a hazában bárhol előállított termények, házi és műipari czikkok, gazdasági gépek és tenyésztett erdélyi magyarfajú tenyészszarvasmarhák. A bejelentések szeptember hónap 15-éig a gazdasági egyesület titkári hivatalánál eszköz-lendők.

Felvidéki közgazdasági egyesület. Darányi Ignác dr. földmivelésiügyi miniszter védnöksége alatt még a nyár elején közgazdasági egyesület alakult Munkácson. Az egész vármegyét és a rutthén vidéket felölelő gazdasági egyesület ma tartotta meg tisztválasztó közgyűlését a városházán, Nedeczey János országgyűlési képviselő, Farkas Imre uradalmi főfelügyelő ideiglenes elnök és a vidék pap-sága, közigazgatási vezetői és a város értelmiségének nagyszámu képviselői jelenlétében. Elnöknek Hagara Viktor dr. főispánt, alelnöknek Pirkner János országos állattenyésztési főfelügyelőt, igazgatóknak Nuszer Lajos dr. közkórházi igazgató főorvost, Hrehuss Gyula birtokost és Farkas Imrét választották meg egyhangú lelkesedéssel. Vármegyészerte nagy reményvel néznek az egyesület jövője elé, mert szervezeténél fogva uttörő hivatása van az összes produktív és közvetítő gazdálkodásnak a nép javára való legjobb kihasználására. A szakosztályok vezetésére titkári állást kreáltak.

Kőbányai sertésplac, szept. 5. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felüli súlyban) — krajczárig. Közép (páronként 300—400 kilogramm súlyban) — krajczárig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 56—57—krig. Közép (páronként 251—320 klgig terjedő súlyban) 57—57½ kr. Könnyű (páronként 250 klgig terjedő súlyban; 57½—58 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 klg. felüli súlyban) 56½—57 krajczárig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 56—56½ krajczárig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 55—56 krajczárig. Sertéslétszám: 1898. szept. 3. napján volt készlet 46.891 darab, szept. 4-én felhajtott 468 drb, szeptember 4-én elszállított 184 darab, szeptember 4-ére maradt készletben 47175 darab. A hizott sertés üzletirányzata lanyha.

Budapesti konzum-sertés vásár, szept. 5. A ferenczvárosi petroleum raktárnál levő székesfővárosi konzum-sertés vásárra 1898. szept. 3-án érkezett 211 drb. Készlet 422 darab, összes felhajtás 633 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 240 drb, elszállítatlan maradt 393 drb. Napi árak: 120—180 kilós 56—57 kr, 220—280 kilós 56—57 krajczár, 320—380 kilós 52—57 kr, öreg nehéz 54—55 krajczár, malacz 43—44 krajczár. A vásár hangulata lanyha volt.

Budapesti juhvásár, szeptember 5. A mai vásárra felhajtottak: 2994 drb hizalt ürüt, 984 drb feljavított juhot, 342 darab kisorolt juhot, 481 drb szerbiai juhot. Napi árak: hizalt ürüt 19—22 frt páronként, 20—23½ forint 100 kilónként, feljavított juh 15—18 forint páronként, 18—20 forint 100 kilónként, kisorolt kos 12—17— forint páronként, 17—22 forint 100 kilónként, kiverő juh 8—12 forint páronként, 15—17 forint 100 kilónként, boszniai juh 9—15 forint páronként, szerbiai juh 8.50—13— forint páronként.

Bécsi vágómarhavásár, szeptember 5. A vágómarhavásárra felhajtottak: 3972 darab magyar, 368 darab galicziai, 378 darab bukovinai, 368 darab németországi, összesen tehát 5356 darab szarvasmarhát. Jegyzősek a következők: 100 kilogrammonként elsősúlyban. Magyar hizóökor I. minőségű 36—38½ frt, II. minőségű 33—35 frt, III. minőségű 28—32 frt; galicziai hizóökor I. minőségű 38—41 frt, II. minőségű 35—37 frt, III. minőségű 29—34 frt; német hizóökor I. minőségű 39—41 frt, II. minőségű 36—38 frt, III. minőségű 33—35 frt, legelő ökor 21—28 forint, bika és tehén 22—34 forint.

Pénzügy.

Montenegrói kölcsön. Londonból jelentik: a „City”-ben ma az a hír volt elterjedve, hogy Montenegro egy 200.000 angol fontnyi kölcsönt akar felvenni 80-as árfolyam mellett.

A déli vasut elsőbbségeinek konverziója. A „Déli Vasut 5 százalékos elsőbbségeit tudvalevőleg konvertálni szándékozik. A társaság az elsőbbségi kötvények tulajdonosainak új 3 százalékos kötvényeket ajánl 35 millió marka maximális összeg erejéig; egyuttal 20 millió marka erejéig 3-50 százalékos beruházási kölcsönt is vesz fel a vasut. A művelet kivételének időpontja természetesen még meg nem határozható, mert ez első sorban az értékpapirpiac konstellációjától fog függni. (N. Fr. Pr.)

BUDAPESTI GABONATÖZSDE.

Budapest, szeptember 5.

Amerikában — amint említettük — három napig szünetel a hivatalos tőzsdei forgalom, magánjelentések szerint azonban szombaton volt némi üzlet lanya irányzat mellett. Az árak egy centet veszítettek.

Nálunk is kedvezőtlen volt a hangulat a készárura nézve és az eladott 20.000 métermázsza — kizárólag honi származású — buza csak tíz krajczárral olcsóbb árak mellett volt elhelyezhető. A többi cikkben is ily lanya volt az irányzat.

Felmondás ma sem volt. Az említett szerb buza bejelentése elmaradt, mert — hír szerint — a szállítók meggyőződtek arról, hogy abból a buzából szokványképes árut előállítani nem lehet.

A szeptemberi határidő — ellentétben a készáruval — emelkedő irányzatot folytatott és ára mintegy 15 krajczárral javult.

Különben, ha az árszöny még néhányszor ilyformán alakul, azaz a szokványáru emelkedik és a készáru olcsóbbodik, akkor legalább a mindenestre egészségtelen állapotról tanuskodó disparitás megszűnik.

Table with 2 columns: Item (e.g., szeptemberre, márcziusra) and Price (e.g., 8.33 forint). Lists prices for various months and types of grain.

Az áruészámoló iroda ma a következő likvidációs kursusokat állapította meg:

Table with 2 columns: Item (e.g., buza, tengeri) and Price (e.g., 8.36 forint). Lists liquidation rates for different grain types.

Az európai piacok közül az angol vásárok jelentései nem érkeztek be. Berlin, Páris lanya.

Helyben a közraktárakban már mintegy 60.000 métermázsza új buza van beraktározva.

Előfordult készáru-eladások.

Large table with multiple columns: Quantity (e.g., 200), Type (e.g., buza), Location (e.g., Budapest), Price (e.g., 9.25). Lists various transactions and prices for grain.

Raktárállomány:

Table with 3 columns: Item (e.g., Buza, Rozs), Quantity (Készraktár), and Price (Raktárház). Shows warehouse inventory levels and prices.

Gabonaforgalom:

1898. szeptember 4.

Table with 3 columns: Item (e.g., búzából, rozs), Received (érkezett), and Shipped (elszállított). Shows grain trade volumes.

Hivatalos készárnyegyzések.

Table with 6 columns: Grain type, Unit, Price (100 kg), etc. Lists official prices for various grain types.

Table with 4 columns: Item (e.g., rozs, árpa), Price range, etc. Lists price ranges for different grain types.

Table with 4 columns: Item (e.g., zab, tengeri), Price range, etc. Lists price ranges for different grain types.

Előfordult határidőkötések.

Table with 6 columns: Grain type, Date, Price range, etc. Lists forward contract prices for various grain types.

Hivatalos határidőjegyzések.

Table with 6 columns: Grain type, Date, Price range, etc. Lists official forward contract prices for various grain types.

BUDAPESTI ÉRTÉKTÖZSDE.

Budapest, szeptember 5.

A mai tőzsdén a lanya irányzat, amely már a múlt hét vége felé nyilvánult az értékpiacon, tovább terjeszkedett és a szorosán vett nemzetközi papirokon kívül átragadt egyes helyi értékekre is. Mindazonáltal a nyomában járó árcsökkenés főleg a spekulatív papiroknál jutott erősebb-

ben kifejezésre. Ezek közül osztrák hitel 2 1/2 frttal, magyar hitelrészvény egy és háromnegyed forinttal olcsóbbodott. Még erősebb volt a baisse osztrák-magyar államvasuti részvényekben, amelyek a mai nap folyamán több mint három forinttal csökkentek, főleg azért mivel a forgalmi kimutatás sem elégtett ki. A mai reakció jórésben a kontremine műveleteire vezethető vissza, amely ismét abban kereste és találta indokát, hogy a gabonaárak az effektív üzletben tovább mérséklődtek. A helyi közlekedési vállalatok közül villamos városi vasut 239 forintig hanyatlott és e legalacsonyabb kurzuson zárul.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 394.25 — 398.90, Osztrák hitelrészvény 359.20 — 358.40, Osztr.-magyar államvasut 356 — 355.20, Közuti vaspálya 380.50 — 379.75, Rimamurányi 252.25, Villamos vasut 245 forintot kötetett.

Délelőtti 11 óra 25 perczkor zárulnak: Osztr. hitelrészv. 358.50, Magyar hitelrészv. 394.10, Aranyjárdék 120.75, Koronajárdék 98.60, Leszámitoló-bank 259.50, Jelzálogbank 247.—, Rimamurányi 252.25, Osztrák-magyar államvasut 355.30, forinton.

A déli tőzsdén előfordult kötések: Közuti vasut 379.50 — 378.25, Villamos vasut 241.25 — 238, Magyar hitelrészvény 394.25 — 393.—, Magyar ipar- és kereskedelmi bank 100.50, Magyar jelzálogbank 247 — 246.50, Magyar leszámitoló bank 259.25 — 258, Rimamurányi 252.50 — 252.25, Osztrák hitelrészvény 358.60 — 357.40, Osztrák-magyar államvasut 355.30 — 353.80, Fiumei hitelbank 100, Bpesti tákarékpénztár 224 — 225, Első magyar biztosító 3500, Téglá- és cément 95, Draschie 343 — 340.

Díjhiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 1.25 — 1.75 forint, 8 napra 4 — 5 forint, szeptember utóljára 8 — 9 forint.

Délután 1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with 3 columns: Item (e.g., Magyar aranyjárdék), Price (szept. 5.), Price (szept. 6.). Lists closing prices for various financial instruments.

Az utótőzsde nem változott.

Délután 4 órakor zárulnak:

Table with 3 columns: Item (e.g., Osztrák hitelrészvény), Price (szept. 5.), Price (szept. 6.). Lists closing prices for various financial instruments.

TERMÉNY- ÉS ÁRUTOZSDEK.

Budapest, szeptember 5. A terménytőzsdén bágyadt hangulat mellett zsiradék alacsonyabb áron kelt el. Szilva és szilvaiz ára nem változott.

Hivatalos jegyzések.

Table with 4 columns: Item (e.g., Diarézsi), Price (Pénz), Price (Áru). Lists official prices for various commodities.

Budapesti vásárcsarnok.

Budapest, szept. 5. A vásári forgalom: Hus- nál a forgalom lanyha, árak szilárdak. Barom- finál élénk, árak szilárdak. Halban lanyha, árak szilárdak. Tej- és tejtermékek élénk, árak szilárdak. Tojásnál élénk, árak szilárdak. Zöldségnél lanyha, Gyümölcsnél élénk, árak csökkentek. Fűsze- reknél csendes. Időjárás derült, meleg. A központi vásárcsarnokban nagyban eladott élelmi cikkek...

Szesz.

Budapest, szeptember 5. Irányzat változatlan lanyha. Kontingens nyersszesz Budapesten 18.75 —19.—. Finomított szesz nagyban 56.—56.50. Finomított szesz kicsinyben 56.75—57.—. Élesztő- szesz nagyban 56.—56.25. Élesztő szesz kicsiny- ben 56.50—56.75. Nyersszesz adózva nagyban 55.—55.50. Nyersszesz adózva kicsinyben 55.75—56.—. Nyersszesz adózatlan (exakt) 15.25—15.50. Denaturált szesz nagyban 22.—22.25. Denaturált szesz kicsinyben 22.50—22.75. Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül, ab vasut Budapest, készpénzfizetés mellett értendők.

Bécs, szept. 5. Kontingens nyersszesz azonnali szállításra 19.40 forinton kelt el. Zárlat- jegyzés 19.30—19.60 ft.

Frága, szept. 5. Adózott tripló-szesz nagyban azonnali szállításra 55.50 forinton kelt. Adózatlan szesz 18.50—19 forinton kelt el azonnali szállításra.

Trieszt, szept. 3. Kiviteli szesz tartályokban szállítva 90% hektoliterenként nagyban, 12—12.25 forint szeptemberi szállításra.

Brünn, szeptember 5. Exkontingens szesz ára 1/4 forinttal drágább.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, szeptember 5. A mai tőzsdén igen csekély üzlet volt változatlan irányzat mellett. Köt- telteti: buza tavaszra 8.27—8.30, buza ősze 8.27—8.30, rozs tavaszra 6.84—6.86, rozs ősze 6.84—6.85, tengeri szeptember-októberre 5.38—5.40, ten- geri május-juniusra 4.78—4.80, zab ősze 5.66—5.68, zab tavaszra 5.34—5.86, repce augusztus- szeptemberre 12.70—12.80 forinton.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDÉK.

Bécs, szeptember 5. A mai tőzsdén lanyha irányzat uralkodott. Nemzetközi papirokban az arbitrage eladásokat eszközölt és ezek árfolyama gyengült. Fegyvergyári és Tramway részvények aránylag tartották árfolyamaikat.

Az előtőzsdén: Osztr. hitelrészvény 859—358.12, Anglobank 157.50—157.75, Union-bank 294.50, Osztrák földhitel 445, Magyar hitelrészvény 394.75—394, Osztrák-magyar államvasut 355.62—355.12, Déli vasut 76.50, Dunagőzhajózási 468—467.50, Alpesi bánya 164.70—163.90, Fegyvergyár 208—211, Tramway 512—512.75, Májusi járadék 101.80, Török sorsjegy 59.80, Német márka 58.88.

A déli tőzsdén: Osztrák hitelrészvény 357.75, Anglo-bank 157.50, Bankverein 267.50, Unionbank 293.50, Länderbank 224.25, Osztrák-magyar állam- vasut 354.50, Déli vasut 76.25, Elbevölgyi vasut 264.37, Észak-nyugoti vasut 246.50, Alpesi bánya 163.90, Májusi járadék 101.75, Török sorsjegy 59.90, Német márka azonnali szállításra 58.88.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: 4-2%-os papírjádék 101.70, 4-2%-os ezüstjára- dék 101.45, 4%-os osztrák aranyjádék 121.45, Osztr. koronajádék 101.60, 1860. sorsjegy 140.80, 1864. sorsjegy 194.—, Osztrák hitelsorsjegy 199.—, Osztrák hitelintézeti részvény 356.87, Angol-osztrák bank 157.80, Union-bankrészvény 293.75, Bécsi Bankverein 267.50, Osztrák Länderbank 224.25, Osztrák-magyar bank 903.—, Osztrák-magyar ál- lamvasut 352.50, Déli vasut részvény 76.—, Elbe- völgyi vasut 263.25, Dunagőzhajózási részvény 462.—, Alpesi bányarészvény 163.60, Dolányrész- vény 131.—, 20 frankos 9.53%, Császári kir. vert arany 5.09, Londoni váltóár 120.10, Német bank- váltó 58.88, Bécsi Tramway 512.—. Az irányzat nyomott.

Bécs, szeptember 5. A déli tőzsde zárata után jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 356.87, Magyar hitelrészvény 392.50, Anglo-bank 157.50, Bankver. 267.50, Union-bank 294.—, Länderbank 224.50, Osztr. magyar államvasut 352.50, Déli vasut

76.—, Elbevölgyi vasut 264.—, Északnyugoti vasut 246.—, Török bányarészvény 131.50, Rimamurányi 251.—, Alpesi bánya 163.70, Májusi járadék 101.75, Magyar koronajádék 98.60, Törökorsjegy 59.40, Német márka azonnali szállit. 58.86, Német márka ultimóra 58.88 forinton.

Frankfurt, szeptember 5. (Zárlat.) 4-2%-os ezüst-jádék 85.85, 4%-os osztrák aranyjádék 102.65, 4% magyar aranyjádék 102.35, magyar koronajádék 98.95, osztrák hitelintézeti részvény 303.50, osztrák-magyar bank 770.—, osztrák-magyar államvasut 300.—, déli vasut 68.—, Párisi váltóár 807.75, bécsi váltóár 169.87, londoni váltóár 204.02, villamos részvény 187.50, alpesi bányarész- vény 139.50, 3% magyar arany-kölcsön 89.30, Bécsi Bankverein 226.62, Union-bank részvény 249.50. Az irányzat csendes.

VIZALLÁS.

— Szeptember 5-én. —

Table with columns: Folyó, Vízjárás, Vizállás reggel, Aradás v. apadás v. szűkülés, Folyó, Vízjárás, Vizállás reggel, Aradás v. apadás v. szűkülés. Lists various locations like Schrding, Passau, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Ercs, Pécs, Mohács, Újvidék, Zimony, Pancsova, Bázsa, Orsova, Hohenau, Zsolna, Szered, Ersekújvár, Sárvár, Győr, Zákány, Eszék, M.-Szerdah, Zágráb, Sziszek, Milnrovia, Károlyvár, Novi, Szarajeva, Dobra, Zvornik, Tisza, M.-Sziget, Tisza-Ujlak, V.-Námány, Csap, Tokaj, Szolnok, Csongrád, Sregec, Tittel, Dées, Szabán, Munkács, Homonna, Ung, Ungvá, Ondava, Zemplén, Zolozsa, H.-Németh, B.-Ujlak, Caucsa, Nagyvárad, Bolony, Borosjenő, Békés, Gyoma, Gy.-Fehérv., Arad, Makó, K.-Kelety, Temesvár, N.-Bácsker.

Jelek magyarázata: * = Jéges víz; + = Ofeletti; - = 0 alatt < = Aradt; > = apadt; ? = kétséges. Megjegyzések: Helyenként kevés csapadék volt. Maximum Moór 4 mm. A Duna vízszintváltozása jelentéktelen. Vizállása közepes- en aluli. Szegzárdról tegnap vett telegramm szerint Gemencnél a hajóút utban 202 cm. a vízmélység. A Tisza helyenként keveset árad, vizállása nagyon alacsony. A Dráva D.-Miholjácznál árad, többi állomásain apad. Viz állása 1—4 fok. A Száva egész hosszában apad, vizállása alacsony.

A főszerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős: Kálnoky I. h. szerkesztő.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. szeptember 5-én.

Large table with columns: Állampapírok, Záloglevelek, Elsőbbségek, Részvények, Bankok, Magyar általános tőzsdék, Magyar állam tőzsdék, Magyar általános tőzsdék, Magyar állam tőzsdék, Magyar általános tőzsdék, Magyar állam tőzsdék. Lists various financial instruments and their prices.

K MIKSZÁTH KÁLMÁN
Katángy-Naptár-a
1899-re,
melyet az ORSZÁGOS HIRLAP elő-
fizetői ingyen fognak megkapni
hirdetéseik közlésére a legalkalmasabb.
Hirdetéseket elfogad:
az Országos Hírlap kiadóhivatala
VII. ker., József-körút 65. sz. a.

POLGÁR SÁNDOR
egyetem, gyakorlott orvos mit
és kétértelmű
BUDAPEST,
VII. Erzsébet-körút 53. sz.
Ajánlja a szűz leiszert rak-
tárát saját gyártmányú orvos,
sebészeti és betegápolási tár-
gyakban.
Saját találmány, magy. kir.
szabadalmazott Polgár-féle
sérvkötő,
haskötő, gúrcsér ellenigam-
mihárny, orthopédia-kö-
szülékek, műlábak, kezeketb
Valódi francia különlegessé-
gek P. Berguerand filis párisi
gyárából. 9133
Részletes képes árjegy-
zék ingyen és bérmentve.

Fontos-Érvédelemre.
Suli dogg-Nemesis
6 lövető revolver csak

A legújabb, szilárd és töltényvel
biztonságos. Vadászfegyverek nagy
választékban.
FÖLDÉSSY L.
puskák és Budapest. Ma-
zombi-örút 3. Vitézi székűd
be utatva vagy pénz szűz-
ésűlőse mellett. Képes árjegy-
zék ingyen és bérmentve.

**A legjobb
hangszereket
és kurokat
REMÉNYI
SZINÁLY**
a m. k. zene-
akadémia
szállítójánál
lehet beszerezni.
Bpest, Király-utca 42. sz.
Javítások kezeség mellett.
Képes árjegyzék ingyen és
bérmentve.

TIKKOS BETEGSÉGEKET,
bonyosító jelűeket és sokakat, az életveszély-
től megmentő, az elgyengült férfiak, megfá-
radtak, a hajszál-átökörtéskarményait, nával
és hólyagfolyást, házmánytalan idiótáknak, val-
amint mindazon női betegségeket, melyeknek
a meggyógyítása egyik főszerepe az életveszély-
ségeket gyógyító új gyógymód szűz, hírtan
sikeres, gyors és szűz.

Dr. GARAI ANTAL
orvos, sebész-, szemész- és szűzszakorvos. az. kir. oszt. orvos
Budapest, Belváros, IV. ker., Kigó-utca 1. szám.
II. emelet. Bejárat a lépcsőnél.
Rendel naponta délelőtt 10 óráig egész délután 4 óráig, este
7 óráig 2 óráig.
Bízott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolnak és gyógy-
szereket is ajánlják ingyen.
Észnek külön védelme.
Ugyanott megjelent és a szeméit Dr. GARAI ANTAL-nál
megrendelhető:
NÉPSZERŰ ÚTMUTATÓ.
Már a 13-ik kiadásban megjelent a nem betegségek és em-
szereit gyógykezeléshez című könyv, volt ára 2 forint 50 kr., most
csak 90 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 ft be-
kötése mellett bérmentve, vagy 50 kr. utánzat mellett.
A könyv tartalma: I. Az ivarszervek működése. II. A nem élet-
veszélyes. III. Az életveszélyes az élet veszélyesek IV. Hírtan-
szereket gyógyító és gyógykezelések V. A hólyag (szűz), VI.
A hólyagfolyás. VII. Elgyengült férfiak VIII. Női betegségeik.
IX. Az ivarszervek megbetegedéseinek gyógykezelése a proctornál.

Hirdetések
felvételnek lapunk kiadóhivatalában
VIII., József-körút 65. szám.

Mindennemű ócska
ajtók
és
ablakok
mért után, teljesen befalazásra
elkészítve, olcsón kaphatók
Temesváry Géznál
Budapest, Ujvársár-tér 4.

**Idős és fiatal
embereknek**
ajánlatos tanulságul
dr. Müller egézs. ta-
nácsos új bővített
kiadásban megjelent
műve a
**megzavart ideg-
és nemi-szerve-
zetről**
és ennek radikális
gyógyításáról. Bér-
mentes küldés 60
krért bélyegeken.
Curt Röber, Braun-
schweig.

Az őszi időny
a legdivatosabb franczia és angol
női köelmék
legjobban és legolcsóbban
vásárolhatók
PONGOT JÓZSEF
női divatárulijában
levezőt MERZA és PONGOM
Budapest, IV., Kristóf-tér 2. sz.
Minták ingyen és bérmentve.

Nagy boltihelyiség a József-körút legélénkebb helyen
f. é. november hó 1-ére kiadó.
Czím a kiadóhivatalban.

Megrendelhető:

1. Utánvétellel bérmentve.
2. Két forintost havi részletre a meg-
jelent 12 kötet egyszerre szállítva.
3. Egy forintost havi részletre egy-
előre 6 kötet szállítva, 10 részlet
lejárta után további 6 kötet.

Mikszáth Kálmán
összegyűjtött munkái.
Olcsó egyöntetű diszkiadás
12 kötetben

A gyűjtemény ára **36 forint**
diszkiadásban

A kötetek fényesen vannak kiállítva, piros vagy
barna kötésben.
Méltoztassék az alábbi rendelőlapot lovágni és aláírva lapunk
kiadóhivatalához beküldeni.

A Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvény-társaságnak Budapeston. Megrendelem a t.
Társaságtól az „Országos Hírlap” kiadóhivatala utján.
MIKSZÁTH KÁLMÁN összegyűjtött munkáit
12 diszkiadású kötetben 36 forintért.

a) Utánvétellel bérmentve.
b) 2 forintost havi részletfizetés mellett, a 12 kötet egyszerre való szállí-
tásit kívánva.
c) 1 forintost havi részletfizetés mellett, olyképen, hogy 6 kötet azonnal
szállítassék, a további 6 kötet pedig 10 részlet kifizetése után.
Az első részlet utánvétellel szűzadó be, a továbbiak 189
hóttól mindaddig fizetendők
a Társaság pénztárára Budapeston, míg a má részletre közzétve nincs. A részletfizetéseket be nem tartás esetén szűz,
köték a Társaság az esedékes részlet postai megfizés utján, a postaköltséggel hozzászámítás mellett beszűzni. A
szűzlet elmulasztása esetén a részletfizetési közzvetmény megszűnik és a gyűjteménynek teljes vételára esedékes válik. A
gyűjteménynek a befizetett részletek által még nem fedezett része a részvény-társaság tulajdona marad.

Lakosy _____ Név _____
Kötel _____ Állás _____

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Minden szó 2 krajczár.

Vaságabb betűkből szedve 4 krajczár.

Ha a hirdető címét is közli a hirdetésben, vagy a választ az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

Kiadóhivatal:

VIII. kerület, József-körút 65. szám.

Előre fizetendők készpénzben, levélbélyegekben vagy postautalványon.

1398. modell teljesen felszerelve, 85 frtért eladó. Czim a kiadóban. 1977-8

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK

ORSZÁGOS HIRLAP

Mászere felvétetnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker. József-körút 65.) a következő útleletekben:

- I. ker., Járnok-utca 22. **Dr. Balásy György** nagytisztje.
 - II. „ Fő-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos** főszekrénykészítője.
 - IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. **Szántó Mór** dohányüzemese.
 - IV. „ Harisich-bazár **Déval József** dohányüzemese.
 - IV. „ Petőfi-tér 3. szám **Hemetsch A. J.** dohányüzemese és ujságárada.
 - V. „ Nagykorona-utca 20. sz. **Löwinger Gyula** fúszterkereskedése.
 - V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Well Vilmos** dohányüzemese.
 - V. „ Váci-körút 6. szám **Moreno Janka** dohányüzemese.
 - V. „ Lipót-körút 22. szám **Wollák Zsigmond** dohányüzemese.
 - VI. „ Teréz-körút 54. szám **Erener nővérek** dohányüzemese.
 - VI. „ Andrássy-út 48. szám **Kohanczy Hanna** dohányüzemese.
 - VII. „ Erzsébet-körút 50. szám **Eisler Béla** dohányüzemese.
 - VII. „ Erzsébet-körút 7. szám **Frenk J.** dohányüzemese.
 - VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. **Sopronyi V.** dohányüzemese.
- s ugyane helyeken mindenemű felvilágosítások készségesen megadtnak.

Apró hirdetések 20 kr.-on alól nem közöltetnek. — Poste-restante levelek bélyegkötelesek.

LEVELEZÉS.

Fekete-haju. Kérjük azon kedves hölgyesket, kit vasárnap délután a Csengery-utcai ablakból e lapra figyelmessé tettük, velünk tudatni, hogy levelezés lehetséges-e? Feleletet e lap kiadóhivatalába „Két jó barát“ címre epedve várunk. 6114-1

Jóbarátok levele van, kéretik átvenni. 1979-1

HÁZASSÁG.

Házasságkötési és elválasztási ügyvivőség am ily ügyekben helyben és a vidéken minden teendő elvégez és jogtanácssal szolgál. Nádasi Dr. Tersáneczky Gyula okl. bíró s ügyvéd Budapest, Kerepesi-út 69. 1969-2

Fiatal rom. kath. iparos egy fővárosi leánnyal óhajtan megismerkedni házasság céljából. Egynémi hozományt kíván. Komoly és teljes névvel ellátott ajánlatokat a kiadóhivatal közvetíti „Boldog házasság“ jelige alatt. 6066-2

BIRTOK VÉTEL ÉS ELADÁS.

Környi ház 25 évi adómentességgel, első osztályú építkezéssel, előkelő lakókkal, felosztás miatt eladó. Ára készpénz fizetés mellett 65.000 frt. Bővebb felvilágosítással szolgál csakis vevőknek Pichler F. VIII. Nap-utca 17. Levélileg is. 1967-6

ELADÁS.

Butorvevőknek, mielőbb szükségletüket baszerzik beszerzésükre ajánljuk Nemes és Lengyel butorraktárát, Belváros Egyetem-utca 6., hol mindennemű butorok egyszerű és d. ises kivitelben tülhalmozott raktár miatt bámulatos olcsó áron eladatnak. 6891-8

Rödike, friss salátagomba 5 kilos bödön 3.20 frt., 5 literes üveg 5 frt. Vörös áfonya-compot cukorban befőzve vagy cukor nélkül 5 kilos bödön 3.50 frt., 5 literes üvegben 5 frt. Pénz előleges beküldése, mellett francó. Londoni ezüst érem, Kuchta János export ház Tiszoloz Gömör megye. 1905-8

Styria kerékpár 1898. modell teljesen felszerelve, 85 frtért eladó. Czim a kiadóban. 1977-8

KIADÓ SZOBÁK.

Kis utcái szoba külön bejárattal, kapu kulccsal, azonnal kiadó a József-körút közelében. Czim a kiadóban. 1965-10

SZOBA KERESTETIK.

Szoba kerestetik. Mellék utcában, lehetőleg földszint, teljesen külön bejárattal a lépcsőházból csinosan butorozva. Szives Ajánlatok „Azonnal 36“ jelige alatt e lap kiadóhivatalába. 1949-12

HITEL—PÉNZ.

50.000 frtot 120.000 frt értékű vagyonra fölveszek 6% mellett 8 évre. Ki tőkét ily módon akarja elhelyezni, forduljon levéllel Kohn Márkhoz, Óvár, u. p. Szklabony. 1955-14

KÜLÖNFÉLE.

Köhögéssnél, rekedtségnél vegyen 30 krért Réthy-féle Pemefüt-czukorkát. 1537-18

SZÍNHÁZAK.

Budapest, kedd, 1898. szeptember 6-án.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kolostorból.
Vígjáték 1 felvonásban. Írták: Szigeti József.
Személyek: Coraife grófnő, Ozdár gróf, Iván, inas, Maróthy, Derső, Narcisz.

Tudós nők.
Vígjáték 5 felvonásban. Írták: Mollére. Fordította: Arany L.
Személyek: Christine, Phylamint, Armande, Henriette, Ariste, Balise, Clitander, Trésotia, iró, Vadins, tudós, Maris, szolgái, Kezdete 7 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

A kis alamuzsi.
Kredeti víg operetta 3 felvonásban. Írták és zenéjét szerelték: M. Bokor József.
Személyek: Chateaur Renard, Saint Remy, Trevoile, Mervilleux, Mac Donald, Sarah, neje, Mary, Tom, Reftemetes, Vidomé.

VIGSZÍNHÁZ.

A Prony-utcai ur.
Bobozat 3 felvonásban. Írták Maximilien Boncheron és Adolphe Tavernier. Fordította dr. Ince Henrik.
Személyek: Béant Andre, Dugastel Hector, Nathalie, Coartarade, Máriha, leánya, Tramières, Pomasiz, Lucette, Anatóle, Tervényszek elnöke, Jacotin, Boniface, házmester, György.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Aranylakodalom.
1848—1898.
Látványos alkalmi játék nyolcz képből, dalokkal és táncokkal. Írták: Beffy László és Rákosi Viktor. Zenéjét összeállította: Fekete J.
Személyek: Kollay Jenő, Katalin, Béla, frak, Nyárády, Hunka, Vitézs János, Emerenczia, Esze tőbörök, Petőfi szobafestő, Mikulák János, Kranschauer, Tancsics, A komcsányó, Karacsz felbátor, Pista, vőlegény, Boriska, Nilotajevics Iván, Szergejevics.

BUDAI SZINKÖR.
A kertész leány.
Operetta 3 felvonásban. Kezdete 7 órakor.

VÁROSLIGETISZÍNHÁZ.
Igazgató: Föld Zsigmond.
Az operabál.
Operetta 3 felvonásban. Délelőtti előadás után írták: Leon Viktor és Waldberg Hugó. Fordította: Komor Gyula. Zenéjét szerelték: Henberger Richard.
Személyek: Beanderson, Palmire, Hancs, Anstier, Angèle, Dumézil, Marguerite, Hartense, Fedora, Kövesy, Tamassovics, Gergelyi, Greta, Halvancs, Eszter, Répassy, Hasznos, Jaskó.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.
Ó-BUDA.
Igazgató: Föld Zsigmond.
Zárva.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Víg Színház	Népszínház	Magyar Színház	Budai Szinkör	Kisfaludy Színház
Szerda	A párisi	—	Mozgó fényképek	Jáfet 12 felesége	A gésák	Lili	—
Csütörtök	H. Bakóczy Ferencz fogsága.	—	A Prony-utcai ur	A cigánybáró	A babona	Viola	—
Péntek	Fourchamboult-család	—	A hálókoocsik ellenőre	A fehér egér	Aranylakodalom	Az össze-vissza fogadó	—
Szombat	Fourchamboult-család	—	A Prony-utcai ur	A fehér egér	A babona	Rocambole	—
Vasárnap d. u.	—	—	—	—	—	—	—
Este	Hamlet	—	Mozgó fényképek	A fehér egér	A gésák	Mátyás diák	—

A Kőbányai Király-Sörfőző

dr. Karanyi és dr. Kéty egyetemi tanár urak által gyógyzóelokra ajánlott
„Malátasör“
Meghajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségnél stb. kiváló sikerrel használhatik.
Legkellemesebb üdítő-ital.
Megrendelhető a gyári irodában Kőbányán, vagy a városi irodánkban VII., Kertész-utca 40.

Csak fiatal embereket

érdekelhet tudni, hogy a párisi dr. Boiton Injektio Oriental már néhány napi használat után elmulasztja még a legidültlebb és legfeszélyesebb bajokat is, —főlegesen tehát Santal-daj vagy Opativa-balsammal kíséreltetni, mert ezek csak a gyomrot rongják, de a bajt nem gyógyítják meg.
Főraktár: Zoltán Béla gyógyszerárában Budapest V., Széchenyi-tér és Nagykorona-utca sarkán, hol üvegenként 1. árték kapható.

FOGAK

3 forintot, anélkül, hogy a gyökert el kellene távolítani, szájpádlással s erős káris (hidmunka). Fogcsúszsájdalom nélkül. (Cocaininjekció.) Igen tartós fogtömés. — Fogkoronák gyökerekre készítenek, melyek a szájpádlást teljesen megszüntetik.
Fogorvos dr. NEUFELD,
Budapest, Kossuth Lajos-u. 4. Dreher-palota.

Iskolás gyermekek

részére szükséges fehérművek legnagyobb választékban és legújányosabban
Kanitz Ferencz és Tsa
szepességi vászonraktárában
Kossuth Lajos-utca 11. sz. a. kaphatók.

Társas kirándulás

a dunai hadihajók nagygyakorlatihoz Adony és Dunaföldvár között.
A hadtestparancsnokságtól kieszközött belépési igazolvánnyal, külön e célra kibérelt „Széchenyi“ természetgőzhajóval.
Ritka látványosság!
A monitrok ütközése, az utászok, gyalogság s a különféle fegyvernemek hadműveletel.
A csapatot átszállítása a Dunán az utászok által rögtönzött hidon.
Részvételi ár: beleértve az összes költségeket, személyenként 10 forint. 1341
Indulás Budapestről: 1898. szeptember 11-én este 11 órakor. Visszakerés: 12-én este.
Bővebb felvilágosítással és prospektussal szolgál a
Gyógyfürdők, Üdülőhelyek és Utazási központi iroda
Budapest, V. ker., Dorottya-utca 13.